

Rosa Kuisma ja Nelli Pihlasviita

Opiskelijaohjaajien näkemyksiä syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta

Opinnäytetyö

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoitaja AMK

Kätilö AMK

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö

21.4.2017

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Rosa Kuisma ja Nelli Pihlasviita Opiskelijaohjaajien näkemyksiä syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta 33 21.4.2017
Tutkinto	Sairaanhoitaja (AMK) ja kättilö (AMK)
Koulutusohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sairaanhoitaja ja kättilö
Ohjaaja(t)	Yliopettaja, TtT Reetta Saarnio
<p>Opinnäytetyö on osa Haartmanin sairaalan ja Metropolia Ammattikorkeakoulun yhteistyöhanketta, jonka tarkoituksena on kehittää syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjausta. Opinnäytetyön aiheeksi valittiin opiskelijaohjaajien näkökulma. Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää Haartmanin sairaalan osasto 6 hoitajien näkemyksiä syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta. Tavoitteena oli löytää syventävän vaiheen sairaanhoidon opiskelijoiden ohjaukseen vaikuttavia tekijöitä ja tarjota Haartmanin sairaalalle työkaluja opiskelijaohjauksen laadun parantamiseen. Tutkimuskysymyksillä haluttiin selvittää opiskelijaohjaajien kokemuksia syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta sekä näkemyksiä opiskelijaohjauksen kehittämisestä.</p> <p>Harjoittelut ovat tärkeä osa sairaanhoitajakoulutusta. Syventävä vaihe on erityisen merkityksellinen opiskelijan ammatillisessa kasvussa. Opiskelijalle nimetty lähiohjaaja toimii roolimallina ja mahdollistaa opiskelijalle onnistuneen harjoittelukokemuksen. Ohjausvalmiuksiin vaikuttavat ohjaajan henkilökohtaiset ja ammatilliset ominaisuudet. Valmiuksia voidaan myös hankkia ja niiden saaminen on edellytys laadukkaalle opiskelijaohjaukselle.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin käyttäen laadullista tutkimusmenetelmää. Aineisto kerättiin osasto 6 opiskelijaohjaukseen osallistuvilta sairaanhoitajilta avoimia ja strukturoituja kysymyksiä sisältävällä kyselylomakkeella. Aineisto analysoitiin käyttäen induktiivista sisällönanalyysia.</p> <p>Opinnäytetyön keskeisinä tuloksina voidaan pitää opiskelijaohjaajien ymmärrystä omasta roolistaan, jonka toteuttaminen on kuitenkin kiireisellä päivystyösosastolla ajoittain haasteellista. Tulokset kertovat myös opiskelijaohjaajien perehdytyksen tarpeellisuudesta. Kehittämishankkeeksi ehdotetaan opiskelijaohjausperehdytyksen tai -koulutuksen sisällön suunnittelua.</p>	
Avainsanat	Opiskelijaohjaus, harjoittelu, sairaanhoitajakoulutus, syventävän vaiheen harjoittelu

Author(s) Title Number of Pages Date	Rosa Kuisma and Nelli Pihlasviita Mentors' Perceptions of Guiding Nursing Students in their Final Clinical Practice 33 21 April 2017
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Nursing and Midwifery
Instructor(s)	Principal Lecturer Reetta Saarnio
<p>Guided clinical practice is an important part of nursing education. The final clinical practice is significant in developing professional competence. Mentorship provides a role model for student nurses and to ensure a high quality practice experience, it is important to support mentors in carrying out their role.</p> <p>The purpose of this study was to find out nurses' perceptions of mentoring nursing students in their final clinical practice. The aim was to find factors that influence mentoring of final clinical practice and provide tools for improving the quality of mentoring.</p> <p>Data for this study were collected by a questionnaire from seven nurses participating in student mentoring. By using the content analysis we categorized the experiences and the perceptions of development the mentors had regarding the final clinical practice.</p> <p>The results showed that mentors are aware of the importance of their role but have sometimes troubles in fulfilling it. The results lead to the conclusion that the nurses would benefit from orientation about mentoring. For further study we suggest planning the content of an orientation or training.</p>	
Keywords	Mentorship, guided clinical practice, nursing education, final clinical practice

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opiskelijaohjaus	2
2.1	Haartmanin sairaala	3
2.2	Harjoittelut sairaanhoitajakoulutuksessa	3
2.3	Opiskelijaohjaajan rooli	4
2.4	Opiskelijaohjaajan ominaisuudet	6
2.5	Opiskelijan ja lähiohjaajan välinen suhde	6
2.6	Opiskelijan kehittyminen harjoittelun aikana	7
2.7	Syventävän vaiheen harjoittelu sairaanhoitajakoulutuksessa	8
2.8	Sairaanhoitajan asiantuntijuuden kehittyminen	9
3	Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	10
4	Opinnäytetyön toteuttaminen	10
4.1	Kohderyhmä	10
4.2	Laadullinen tutkimus opinnäytetyön menetelmänä	10
4.2.1	Kyselylomake tutkimusmenetelmänä	11
4.3	Aineiston hankinta	12
4.4	Aineiston analysointi	13
5	Tulokset	14
5.1	Opiskelijaohjaajien kokemuksia syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta	15
5.1.1	Kokemuksia opiskelijan ja ohjaajan välisestä suhteesta	15
5.1.2	Kokemuksia ohjauksen laadusta	17
5.1.3	Kokemuksia opiskelijaohjauksen hyödyistä	18
5.1.4	Kokemuksia ongelmista opiskelijaohjauksessa	19
5.1.5	Kokemuksia onnistuneesta opiskelijaohjauksesta	20
5.2	Opiskelijaohjaajien näkemyksiä syventävän vaiheen opiskelijaohjauksen kehittämistä	22
6	Pohdinta	23
6.1	Tulosten tarkastelu	23
6.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	27
6.3	Tulosten hyödynnettävyys	28
6.4	Opinnäytetyö oppimisprosessina	29

Liitteet

Liite 1. Tiedonhakutaulukko

Liite 2. Kyselylomake

Liite 3. Saatekirje

Liite 4. Tutkimuslupa

Liite 5. Analyysitaulukko: Opiskelijaohjaajien kokemuksia syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta

Liite 6. Analyysitaulukko: Opiskelijaohjaajien näkemyksiä syventävän vaiheen opiskelijaohjauksen kehittämisestä

1 Johdanto

Sairaanhoitajalta vaaditaan yhä enemmän kriittisen ajattelun ja päätöksenteon taitoja. Perinteiset opiskelumenetelmät tarjoavat teknistä osaamista, mutta kriittistä ajattelua synnyttää ainoastaan kokemusperäinen oppiminen. (Lisko – O'Dell 2010: 106.) Harjoittelut ovat sisällöllisesti ja ajallisesti tärkeä osa terveystieteiden ammattikorkeakouluopintoja (Jokinen – Mikkonen – Pietarinen-Lyytinen 2008: 30). Harjoittelussa saadut oppimiskokemukset mahdollistavat opiskelijoille osaamisen syventämisen ja ammatillisuuden kehittämisen (Colliander – Hiller-Ikonen – Komulainen – Latva-Korpela – Vesterinen 2013: 19-20). Syventävän vaiheen merkitystä kuvaa opiskelijoiden kokemus heidän roolinsa vaihtumisesta sairaanhoitajaksi viimeisen harjoittelun aikana (Kaihlanen – Lakanmaa – Salminen 2013: 420). Valmistuvien sairaanhoitajien pätevyys on potilasturvallisuuden vuoksi varmistettava (Gidman – McIntosh – Smith 2014: 363).

Opiskelijaohjaajat ovat tärkeässä roolissa harjoittelun onnistumisessa ja opiskelijan ammatillisessa kehittämisessä (Jokinen ym. 2008: 33). Tukeakseen opiskelijan kasvua päteväksi ammattilaiseksi, tulisi ohjaajan puolestaan saada tukea roolinsa toteuttamisessa (Lathlean – Levett-Jones – Myall 2008: 1840). Opiskelijaohjaajille tulisi tarjota riittävästi resursseja ja valmiuksia ohjaamiseen (Coco – Jamookeah – Jokelainen – Tossavainen – Turunen 2011: 2854).

Opinnäytetyö on osa Haartmanin sairaalan ja Metropolian Ammattikorkeakoulun yhteistyöhanketta. Hankkeen tarkoituksena on kehittää syventävän vaiheen sairaanhoidon opiskelijoiden harjoittelun ohjausta ja vahvistaa opiskelijan työelämälähtöistä hoitotyön osaamista harjoittelun aikana. Hankkeen tavoitteena on laatia opiskelijalähtöinen ja innovatiivinen ohjausmalli Haartmanin sairaalan syventävän vaiheen sairaanhoidon opiskelijoille. Hanke pilotoidaan Haartmanin sairaalan osastolla 6. Hankkeeseen liittyvien opinnäytetöiden aihekokonaisuuksiksi tarjottiin seuraavat aiheet: 1) sairaanhoidon opiskelijan osaamisen kehittyminen syventävän vaiheen harjoittelujakson aikana: substanssi-, kehittämis-, kehittämis- ja työelämäosaaminen; 2) syventävän vaiheen harjoittelun ohjaus. (Korhonen - Salmela 2016.)

Opinnäytetyön aiheeksi valittiin syventävän vaiheen harjoittelun ohjaus opiskelijaohjaajien näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää Haartmanin sairaalan osasto 6

hoitajien näkemyksiä syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta. Taivotteena on löytää syventävän vaiheen sairaanhoidon opiskelijoiden opiskelijaohjaukseen vaikuttavia tekijöitä ja tarjota Haartmanin sairaalalle työkaluja opiskelijaohjauksen laadun parantamiseen. Opinnäytetyö toteutetaan laadullisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin Haartmanin sairaalan osasto 6 sairaanhoitajilta avoimia ja strukturoituja kysymyksiä sisältävällä kyselylomakkeella. Aineisto analysoitiin käyttäen induktiivista sisälönanalyysia.

Keskeisenä tuloksena voidaan pitää opiskelijaohjaajien orientoituneisuutta tehtäväänsä ja toisaalta kiireen vaikutusta opiskelijaohjauksen laatuun. Laadun parantamisen keinoksi nousi esiin opiskelijaohjaajien perehdytys ja koulutus opiskelijaohjauksesta.

2 Opiskelijaohjaus

Työmme keskeisiä käsitteitä ovat opiskelijaohjaus, opiskelijaohjaaja, lähiohjaaja ja syventävän vaiheen harjoittelu. Tietoa haettiin Medic-, Cinahl ja Ovid-tietokannoista erilaisilla hakusanojen yhdistelmillä. Käytettyjä hakusanoja olivat opiskelijaohjaus, terveydenhuollon, työharjoittelu, harjoittelu, ohjaus, sairaanhoitaja, student, supervision, mentor, mentorship, nurse, student, nursing student, practice, clinical practice, final clinical practice ja nursing education (Liite 1). Osaa hakusanoista lyhennettiin mahdollisimman suuren otoksen saamiseksi, esimerkiksi opiskelijaohjau*. Hakua rajattiin vuosille 2006-2017 ja tekstin saatavuuden perusteella. Tietoa haettiin myös manuaalisesti Tutkiva Hoitotyö- ja Hoitotiede-lehdistä sekä menetelmäkirjallisuudesta. Aiheeseen liittyvää tietoa löytyi kiitettävästi.

Lähiohjaajalla tarkoitetaan yleensä opiskelijalle nimettyä henkilökohtaista ohjaajaa, joka osallistuu ohjaamiseen koko harjoittelujakson ajan (Huhtala ym. 2015: 185). Tässä opinnäytetyössä lähiohjaaja-termiä käytetään kuvaamaan opiskelijalle nimettyä ohjaajaa ja opiskelijaohjaaja-termiä käytetään kuvaamaan kaikkia opiskelijaohjaukseen osallistuvia ohjaajia. Ohjaajapari-termiä käytetään kuvaamaan samalle opiskelijalle nimettyjä lähiohjaajia.

2.1 Haartmanin sairaala

Haartmanin sairaala on Helsingin kaupungin sairaala, jonka tiloissa toimii terveyskeskus- ja sairaalapäivystys, päivystys- ja valvontaosasto, neljä vuodeosastoa ja sisätautien ajanvarauspoliklinikka (Helsingin kaupunki 2016). Haartmanin sairaalan osasto 6 on infektio-osasto. Osastolla on 24 sairaansijaa ja keskimääräinen hoitajakson pituus on neljästä viiteen päivää. Hoitaminen tapahtuu vastuuhoidajamallin mukaisesti. Potilaat tulevat osastolle pääsääntöisesti päivystyksen kautta ympärivuorokautisesti ja tarvitsevat akuuttia vuodeosastohoitoa. Osaston toiminta perustuu kuntouttavaan työtteeseen ja hoitajakson jälkeen potilaat kotiutetaan tai siirretään tarkoituksenmukaiseen jatkohoitopaikkaan. (Laine 2016.)

Osasto 6:lla on 13 sairaanhoitajaa, viisi perushoitajaa ja osastonhoitaja. Kaikki osaston sairaanhoitajat osallistuvat opiskelijaohjaukseen. Osastolla on vuodessa noin 20–25 opiskelijaa riippuen harjoittelujaksojen pituudesta. Syventävää harjoittelua tekeviä opiskelijoita on viime aikoina ollut hieman vähemmän. (Laine 2016.)

2.2 Harjoittelut sairaanhoitajakoulutuksessa

Valtioneuvoston asetuksen mukaan ammattikorkeakoulututkintoon tulee sisältyä ammattitaitoa edistävää harjoittelua, perus- ja ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja ja opinnäytetyö (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014 § 2). Opin-tojen tavoitteena on saavuttaa laaja-alaiset teoreettiset perusteet sekä käytännölliset perustaidot ja -tiedot (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014 § 4). Sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkinnon tulee täyttää myös EU:n lainsäädännön asettamat vaatimukset, joiden mukaan sairaanhoitajan koulutusohjelman tulee sisältää sekä teoreettista että kliinistä opetusta (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014 § 9; Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EY). Kliinisessä opetuksessa sairaanhoitajaopiskelijat oppivat osana hoitoryhmää ammattitaitoisen henkilökunnan valvonnassa sellaisessa yksikössä, jossa on riittävästi henkilökuntaa ja asianmukaiset välineet (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EY; Euroopan neuvoston direktiivi 77/453/ETY).

Opetusministeriö (2006: 70) on muistiossaan *Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähim-*

mäisopintopisteet määritellyt suomalaisen sairaanhoitajatutkinnon laajuudeksi 210 opintopistettä, josta 90 opintopistettä toteutetaan harjoitteluna. Harjoittelut vastaavat Euroopan parlamentin ja neuvoston asettaman direktiivin 2005/36/EY klinistä opetusta.

2.3 Opiskelijaohjaajan rooli

Opiskelijaohjaaja auttaa ja ohjaa opiskelijaa harjoittelun aikana ja toimii ammatillisena roolimallina (Davies – Moseley 2008: 1627). Opiskelijaohjaaja opettaa opiskelijalle hoitotyötä näyttämällä, selittämällä, kuuntelemalla ja neuvomalla, sekä luomalla opiskelijalle oppimista tukevan ympäristön (Coco ym. 2011: 2854; Jamookeeah – Jokelainen – Tossavainen – Turunen 2013: 64). Ohjaaja on kokenut ammattilainen, joka edistää ohjattavan henkilökohtaista ja ammatillista kasvua (LaFleur – White 2010: 305).

Opiskelijaohjaajat mieltävät itsensä tärkeimmäksi tueksi opiskelijoille harjoittelun aikana ja kokevat tärkeimmäksi tehtäväkseen opiskelijoiden oppimisen tukemisen (Gidman ym. 2014: 362). Ohjaajat tiedostavat roolinsa opiskelijan klinisten taitojen kasvattamisessa, sekä teorian ja käytännön yhdistämisessä (Lathlean ym. 2008: 1838). Myös sairaanhoitajaopiskelijat kokevat opiskelijaohjaajan tarjoaman tuen merkittävimmäksi harjoittelun aikana (Jamookeeah ym. 2013: 61).

Valmiudet opiskelijaohjaukseen vaihtelevat, eikä Suomessa ole kansallisesti määritelty vaadittuja edellytyksiä ohjaamiseen (Coco ym. 2011: 2855; Jokinen ym. 2008: 30). Ohjaajien valmistaminen ja tukeminen opiskelijaohjaukseen olisi tärkeää, sillä osa ohjaajista kokee epävarmuutta roolinsa täyttämässä (Lathlean ym. 2008: 1835-1836). Opiskelijaohjaajat ovat nimenneet itseluottamuksen puutteen liittyen omiin ohjaus- tai arviointitaitoihin esteeksi ohjaajana toimimiselle (Hurley – Snowden 2008: 272). Luottamus omiin ohjaustaitoihin on edellytys opiskelijan oppimisprosessin tukemiselle (Jokinen ym. 2008:33). Useiden tutkimusten mukaan opiskelijaohjaajat kuitenkin arvioivat oman ohjausosaamisensa tyydyttäväksi tai hyväksi (Huhtala ym. 2015; Gidman ym. 2013; Kälkäjä ym. 2016: 237).

Opiskelijaohjaajien osaamista voidaan parantaa koulutuksella (Huhtala ym. 2014: 184). Ohjauskoulutuksen käyneet opiskelijaohjaajat ovat arvioineet henkilökohtaiset ominaisuutensa ohjaajina, opiskelijan motivointitaitonsa sekä oman motivaationsa paremmiksi kuin ohjauskoulutusta saamattomat. He kokivat tietämyksensä ohjauskäytännöistä sekä

ohjaajan roolista ja tehtävistä paremmiksi. (Kälkäjä ym. 2016: 234-238.) Ohjauskoulutuksen myötä opiskelijaohjaajien itsevarmuus on lisääntynyt ja ohjauksen sisältö muuttunut tarkoituksenmukaisemmaksi (Jokinen ym. 2008: 32-33). Ohjaajat ovat myös kokeneet saaneensa ohjauskoulutuksesta valmiuksia haasteellisten tilanteiden käsittelyyn (Juntunen - Kääriäinen - Ruotsalainen – Tuomiokoski 2016: 130). Ohjauskykyjen ylläpittoa on pidetty jopa välttämättömänä. Opiskelijaohjaajat voivat päivittää tietojaan esimerkiksi osallistumalla perehdytyksiin, internetmateriaalien avulla tai keskustelemalla muiden ohjaajien kanssa ryhmässä. (Casey – Clark 2011: 936.)

Opiskelijaohjaajat ovat kokeneet ajanpuutteen ja muiden työvelvoitteiden häiritsevän ohjaustehtävää (Gidman ym. 2014: 363; Hurley – Snowden 2008: 272; Jamookeeah ym. 2013: 64). Myös opiskelijat ovat nähneet resurssien puutteen oppimistaan häiritsevänä tekijänä ja kiireen on koettu aiheuttavan negatiivista suhtautumista opiskelijaa kohtaan (Coyne – Matthews – Suresh 2012: 775-776). Ajanpuutteeseen vaikuttavat työympäristön luonne sekä ennalta-arvaamattomuus, ja erityisesti akuuttipuolella työskentelevät ohjaajat ovat kokeneet vastuun opiskelijaohjauksesta kuormittavana. Ratkaisuna ongelmaan on kokeiltu opiskelijan sopeuttamista työyhteisöön, jolloin opiskelija saisi tukea myös lähiohjaajan ollessa varattu. (Gidman ym. 2014: 363.)

Tukea roolinsa täyttämiseen opiskelijaohjaajat ovat kokeneet saavansa kollegoilta, esimieheltään sekä opettajilta. Koko työyhteisön opiskelijahenkisyys on myös koettu tärkeänä tukena. (Jokinen ym. 2008: 34; Gidman ym. 2014: 364.) Esimieheltä saatu tuki voi olla paitsi henkistä, myös toimintaa mahdollistavaa työvuorosuunnittelua ja resurssien järjestämistä (Jokinen ym. 2008: 34). Kollegat voivat ohjaajien näkemyksen mukaan helpottaa tehtävää tarjoamalla konkreettisesti apua ja vastuunjakoa (Gidman ym. 2014: 364). Ohjaajaparin tuki nähtiin erityisen tärkeänä ongelmatilanteissa (Juntunen ym. 2016: 130).

Opiskelijaohjauksen kautta sairaanhoitajilla on mahdollisuus vaikuttaa tuleviin alan ammattilaisiin (Casey – Clark 2011: 937). Ohjauksesta on nähty olevan myös henkilökohtaista hyötyä ohjaajalle. Ohjaajat ovat kokeneet opiskelijaohjauksen auttavan heitä päivittämään omaa tietotaitoaan ja myös varmistumaan oman toimintansa näyttöön perustuvuudesta. Ohjaamisen on koettu olevan palkitsevaa ja lisäävän tyytyväisyyttä työhön. Opiskelijan kehittymisen todistaminen on myös tuonut ohjaajille ylpeydentunnetta. (Lathlean ym. 2008: 1838; LaFleur – White 2010: 308.)

2.4 Opiskelijaohjaajan ominaisuudet

Opiskelijaohjaajan henkilökohtaisten ominaisuuksien on todettu vaikuttavat opiskelijaohjauksen laatuun (LaFleur – White 2010: 307; Gidman ym. 2014: 363). Myönteisesti ohjauksen laatuun vaikuttavina ominaisuuksina on nähty avoimuus, ystävällisyys, myötätunto, joustavuus ja johdonmukaisuus. Ohjauksen laatuun vaikuttavina ammatillisina kykyinä on pidetty pätevyyttä, tietotaitoa sekä opetus- ja arviointitaitoja. Avoimuus keskustelulle, aktiivinen kuuntelu ja rakentavan palautteen anto kuuluvat hyvän opiskelijaohjaajan kommunikaatiotaitoihin. (LaFleur – White 2010: 307.) Tiedon ja kokemuksen lisäksi ohjaajat ovat itse kokeneet ajan käytön ja ohjaukseen sitoutumisen tärkeänä opiskelijan tukemisessa (Gidman ym. 2014: 363).

Opiskelijat ovat toivoneet ohjaajan olevan kannustava, avulias, kokenut, omistautunut, innostunut roolistaan ja omaavan ajankohtaista tietoa. Näitä ominaisuuksia on pidetty oleellisina, jotta ohjaaja voi vastata opiskelijoiden kysymyksiin ja näin mahdollistaa laadukkaan harjoittelun. (Lathlean ym. 2008: 1837; Cheraghi ym. 2014: 465.) Hyvä ohjaaja myös suhtautuu opiskelijaan positiivisesti ja kohtelee häntä tasavertaisena työyhteisön jäsenenä (Coco ym. 2011: 2862–2863).

Sairaanhoitajaopiskelijoiden mielestä huono ohjaaja antaa negatiivissävyytteistä palautetta, sekä puhuu opiskelijan selän takana (Kaihlanen ym. 2013: 420). Opiskelijoiden mielestä huonon ohjaajan ominaisuuksiin kuuluu myös se, ettei ohjaaja muista opiskelijan olevan oppijan asemassa, vaan pitää opiskelijaa työvoimana. Negatiivisia tunteita opiskelijoissa on herättänyt myös ohjaajan haluttomuus ohjaamiseen. (Morrell – Ridgway 2014: 519-520.)

2.5 Opiskelijan ja lähiohjaajan välinen suhde

Opiskelijan sairaanhoidollisen pätevyyden rakentamisessa olennaisena pidetään lähiohjaajan tarjoamaa ohjausta. Merkittävää on opiskelijan ja lähiohjaajan yhteinen aika, kahdenkeskeinen käytännönläheinen työskentely sekä vuorovaikutus. (Jamookeeah ym. 2013: 64; Lathlean ym. 2008: 1837.) Tyytymättömyyttä opiskelijoissa ovat aiheuttaneet kokemukset sivuutetuksi tulemisesta tai opiskelijan hyödyntämisestä ylimääräisenä apulaisena (Coyne 2012: 774). Hyvä suhde perustuu opiskelijoiden käsitysten mukaan kes-

kinäiselle kunnioitukselle ja ymmärrykselle (Lathlean ym. 2008: 1837). Ohjaajat ovat kokeneet yhteisen työskentelyajan puutteen haasteeksi läheisen ja tiiviin suhteen muodostumisessa (Jamookeeah ym. 2013: 64).

Opiskelijan ja lähiohjaajan välisen vuorovaikutuksen tulisi olla rehellistä, dialogista ja tavoitteellista. Ihanteellinen vuorovaikutus on tasavertaista ja mahdollistaa molemminpuolisen palautteenannon. (Jokinen ym. 2008: 34; Elliott 2016: 250.) Ohjauksen tulisi sisältää myös henkistä ohjaamista, kuten kannustusta, motivointia ja itseluottamuksen rakentamista. Suvaitsevaisen ilmapiirin luominen, positiivisten ajatusten herättäminen ja keskustelu opiskelijan kehittämisestä on koettu tärkeänä. Lähiohjaajan ja opiskelijan tulisi voida avoimesti keskustella sekä positiivisista että negatiivisista ajatuksista sekä käydä läpi mahdollisia huolia ja epäselvyyksiä. Rentoutuminen ja huumorin käyttö on nähty myös tärkeänä. (Jamookeeah ym. 2013: 64.)

Ohjaajan tulisi rakentaa ohjauksen sisältö yksilöllisesti opiskelijan lähtökohtien, tavoitteiden ja oppimistyylin mukaisesti (Jokinen ym. 2008: 34). Yksilöllisen ohjauksen tarjoaminen onnistuu ainoastaan tutustumalla opiskelijaan persoonana ja oppijana. Keskinäinen ymmärrys, opiskelijan luonteen hyväksyminen ja opiskelijan kohtelu kollegana ovat edellytyksiä positiivisen suhteen luomiselle. (Jamookeeah ym. 2013: 63.)

2.6 Opiskelijan kehittyminen harjoittelun aikana

Tarjotakseen opiskelijalle riittävästi tukea harjoittelujakson aikana, on ohjaajan tärkeää ottaa selvää opiskelijan tietotasosta, osaamisesta ja puutteista. Ohjaajan tulee tietää harjoittelujakson tavoitteet sekä auttaa opiskelijaa omien henkilökohtaisten tavoitteiden luomisessa. Opiskelijan tavoitteiden tulisi olla realistisia ja saavutettavissa harjoittelujakson aikana. (Jamookeeah ym. 2013: 64.)

Ohjaajan tehtäviin kuuluu opiskelijan tutustuttaminen harjoittelupaikkaan ja työyhteisöön. Kannustava työskentely- ja oppimisympäristö ja luottamuksen osoittamisen opiskelijaa kohtaan on havaittu oppimisen kannalta tärkeäksi. (Jamookeeah ym. 2013: 64-65.) Opiskelijan kehityksessä on olennaista, että opiskelijaohjaaja mahdollistaa opiskelijalle monipuolisia oppimistilanteita. Opiskelijan tulisi saada vastuuta vaihteittain, jolloin opiskelijan rooli tarkkailijasta kehittyä itsenäiseksi toimijaksi. (Coco ym. 2011: 2862; Lathlean ym. 2008: 1838.) Opiskelijan kehittymisen tulisi saada tapahtua omassa tahdissa. Palautetta tulisi saada välittömästi ja sen tulisi olla rehellistä ja rakentavaa. (Jamookeeah ym. 2013:

64–65.) Sairaanhoidajaopiskelijoiden mielestä laadukkaaseen harjoittelukokemukseen vaikuttaa lähiohjaajan kyky keskustella opiskelijan kehitymisestä (Lathlean ym. 2008: 1837).

Opiskelijaohjaajat ovat korostaneet opiskelijan roolia ja vastuuta oppimisesta harjoittelun aikana. Opiskelijoilta on toivottu aktiivisuutta, motivaatiota ja halukkuutta oppimiseen. Ohjaajat ovat kokeneet, etteivät opiskelijat ole riittävän valmistautuneita ja luottavat liikaa ohjaajien apuun. (Gidman ym. 2014: 363-364; Coco ym. 2011: 2864.) Opiskelijoiden puutteet itsearviointitaidoissa ja toisaalta itseohjautuvuudessa on nähty ongelmallisena. Haasteena on ollut myös kielitaidottomuus, hitaus ja toistuva asioiden kertaustarve. Palautteenkäsittelyn vaikeudet ja kehityksen puute harjoittelujakson aikana ovat vaikeuttaneet ohjausta. Opiskelijoiden ajankäytössä on ollut ongelmia esimerkiksi työssäkäynnin vuoksi. Ohjaajat ovat pitäneet opiskelijan kieltäytymistä vuorotöistä epäammattillisena. (Juntunen ym. 2016: 127-128.)

2.7 Syventävän vaiheen harjoittelu sairaanhoitajakoulutuksessa

Loppuvaiheen sairaanhoitajaopiskelijat kokevat roolinsa vaihtuvan opiskelijasta sairaanhoitajaksi viimeisen harjoittelun aikana. Opiskelijat toivovat, että he saisivat toimia itsenäisesti, kuitenkin opiskelijaohjaajien valvonnassa, sekä ettei heitä käytettäisi työvoimana, vaan he saisivat pysyä opiskelijan roolissa vielä syventävän harjoittelun ajan. (Kaihlainen ym. 2013: 420; Morrell – Ridgway 2014: 519.) Loppuvaiheen opiskelijat ovat kokeneet ammattilaiseksi siirtymisen myös ahdistavana. Opiskelijoiden kokemat paineet olisi hyvä tiedostaa ja niitä käsitellä myös harjoitteluympäristössä. (Coyne 2012:776-777.)

Viimeisessä harjoittelussa annettu palaute koetaan tärkeäksi tekijäksi opiskelijan itsevarmuuden kehittämisessä. Palautteen tulisi olla avointa ja luottamuksellista, ja ohjaajan tulisi olla rohkaiseva sekä motivoitunut ohjaamiseen. Opiskelijat haluaisivat myös kuulla ohjaajien omia kokemuksia roolin vaihtumisesta työelämään siirryttäessä. (Kaihlainen ym. 2013: 420.)

Metropolia ammattikorkeakoulun syventävän vaiheen harjoittelu kuuluu Sairaanhoidajan asiantuntijuuden kehittäminen -opintokokonaisuuteen. Opintokokonaisuuden osaamistavoitteena on sairaanhoidajan työn edellyttämien tietojen ja taitojen hallinta, kyky itse-

näiseen työskentelyyn näyttöön perustuen sairaanhoitajan tehtävissä, omasta osaamisen arvioinnista ja kehittämisestä vastaaminen ja työyhteisön toiminnan kehittämiseen osallistuminen. Harjoittelu on 15 opintopisteen kokonaisuus, joka sisältää 2,5 opintopistettä laboratorio- ja simulaatio-opintoja. (Opinto-opas 2014.)

2.8 Sairaanhoitajan asiantuntijuuden kehittyminen

Hoitotyön opiskelijoiden ammatillisen osaamisen kehittyminen voidaan luokitella kolmi-vaiheiseksi. Ammattiin orientoituminen tapahtuu opintojen alkuvaiheessa ja siihen kuuluu hoitotyön perusteiden osaaminen. Opintojen keskivaiheessa opiskelija sisäistää hoitotyön, mihin sisältyy työelämäosaaminen ja teoreettisen tiedon oppiminen. Loppuvaiheen opiskelijan asiantuntijuus kehittyy ja osaaminen myötäilee sairaanhoitajan osaamisalueita. (Colliander ym. 2013: 16–19.)

Hoitotyön asiantuntijuus koostuu neljästä osaamisalueesta: substanssi-, työyhteisö-, kehittymis- ja kehittämisosaaminen. Substanssiosaamisella tarkoitetaan hoitotyössä tarvittavaa asiantuntijan kompetenssia eli ydinosaamista. Työyhteisöosaamiseen kuuluu asiakas- ja verkosto-osaaminen ja yhteistyötaidot. Kehittymisosaamiseen liittyy tutkiva työote ja itsensä kehittäminen. Kehittämisosaamiseen liittyy hoitotyön organisaation toiminnan kehittäminen ja kokonaisuuksien hallinta. Käytännön työssä osaaminen näyttäytyy kuitenkin kokonaisuutena, osaamisvaatimusten painottuessa eri tavalla eri tilanteissa. (Mattila - Rekola - Sarajärvi 2011: 47.) Opiskelijaohjaajat ovat olleet huolissaan opiskelijoiden suorituskeskeisyydestä, jolloin sairaanhoitajuuden kokonaisuus jää puuttumaan (Gidman ym. 2014: 363).

Opiskelijaohjaaja on tärkeässä roolissa opiskelijan ammatillisen itseluottamuksen rakentumisessa. Opiskeluiden alkuvaiheessa opiskelijaohjaajan jatkuva läsnäolo kasvattaa opiskelijoiden itseluottamusta, mutta loppuvaiheenopiskelijat toivovat pääsevänsä toimimaan itsenäisemmin. (Cheraghi – Esmaeili – Ghiyasvandian – Salsali 2014: 462–464.) Vastavalmistuneet sairaanhoitajat ovat kokeneet puutteellisten valmiuksien vuoksi stressiä ja epävarmuutta uudessa roolissaan (Coyne ym. 2012: 775).

3 Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Haartmanin sairaalan osasto 6 hoitajien näkemyksiä syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta. Tavoitteena oli löytää syventävän vaiheen sairaanhoidon opiskelijoiden opiskelijaohjaukseen vaikuttavia tekijöitä ja tarjota Haartmanin sairaalalle työkaluja opiskelijaohjauksen laadun parantamiseen. Tutkimuskysymykset olivat 1) millaisia kokemuksia opiskelijaohjaajilla on syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta 2) millaisia näkemyksiä opiskelijaohjaajilla on syventävän vaiheen opiskelijaohjauksen kehittämisestä.

4 Opinnäytetyön toteuttaminen

4.1 Kohderyhmä

Haartmanin sairaalan osastolla 6 on 18 hoitajaa, joista sairaanhoitajia on 13. Kaikki osaston sairaanhoitajat osallistuvat opiskelijaohjaukseen. Koska osallistujien valintaperuste oli tieto ja kokemus opinnäytetyön aiheesta, voitiin kysely suunnata kaikille osaston sairaanhoitajille.

4.2 Laadullinen tutkimus opinnäytetyön menetelmänä

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Menetelmän valintaa ohjasi opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite. Opinnäytetyössä käsiteltiin yksilöiden näkemyksiä ja kokemuksia. Niitä tarkastelemalla pyrittiin löytämään opiskelijaohjaukseen vaikuttavia toimintatapoja. Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla aiheesta voitiin tuottaa yksityiskohtaista tietoa, joka palvelee opinnäytetyön tilaajaa. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 66–67.)

Opinnäytetyössä käytettiin hoitotieteissä suosittua fenomenologista näkökulmaa (Kankkunen Vehviläinen-Julkunen 2013: 71). Fenomenologiassa tutkitaan ihmisten kokemuksia suhteessa ympäristöön, toisiin ihmisiin ja tapahtumiin, tässä tapauksessa opiskelijaohjaajien kokemuksia suhteessa ohjaustehtävään. Fenomenologinen tutkimusote sopii opinnäytetyön tarkoitukseen, sillä se on paikallista, eikä tähtää yleistettävyyteen, vaan

kohderyhmän ymmärtämiseen. Fenomenologiassa ollaan kiinnostuneita yksilön kokemista merkityksistä, mutta yksilöt nähdään yhteisön jäseninä. Tässä opinnäytetyössä tutkittavat kuuluvat samaan työyhteisöön, joten heidän perspektiivissään ja kokemuksissaan voidaan ajatella olevan yhtäläisyyksiä. (Laine 2015: 30-32.)

4.2.1 Kyselylomake tutkimusmenetelmänä

Tutkimusaineisto kerättiin Haartmanin sairaalan osasto 6:n sairaanhoitajilta sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä sisältävällä kyselylomakkeella (liite 2). Kysymyksien muodostamista ohjasivat tutkimuskysymykset ja opinnäytetyön tarkoitus, sekä tietoperustasta esiin nousseet teemat. Kyselylomakkeen esitestaus tehtiin sairaanhoitajalla, joka työskentelee luonteeltaan samankaltaisella osastolla ja toimii opiskelijaohjaajana. Esitestauksen tuloksena kyselylomakkeen sisältöä ei muutettu.

Kyselylomaketutkimuksessa kaikki vastaajat vastaavat samoihin kirjallisesti esitettyihin kysymyksiin itsenäisesti. Menetelmä soveltuu hyvin suurelle joukolle ihmisiä tai arkaluontoisten kysymyksien esittämiseen. Vastaajan kannalta etuna on nimettömyys. Vaarana on matala vastausprosentti. (Vilka 2015: 94.) Tässä opinnäytetyössä valittiin kyseinen menetelmä, jotta vastaajat kokisivat voivansa vastata kysymyksiin totuudenmukaisesti. Haastattelua pidettiin suunnitelmavaiheessa mahdollisena lisäaineistonkeräysmenetelmänä, mutta kyselylomaketta pidettiin vastaajaystävällisempänä. Ajateltiin, että opiskelijaohjaajat voisivat kokea kiusallisena opiskelijaohjauksen ongelmista puhumisen haastattelun tekijöille, jotka ovat opiskelijoita. Kyselylomakkeessa mielipiteet jäivät myös tekijöille nimettömiksi. Lisäksi kaikille sairaanhoitajille haluttiin antaa mahdollisuus vastaamiseen, ei vain muutamalle aktiiviselle opiskelijaohjaajalle. Kyselylomakkeessa käytettiin lähinnä avoimia kysymyksiä, sillä vastaajilta haluttiin mielipiteitä, eikä heitä haluttu rajata liikaa (Vilka 2015: 106). Avoimiin kysymyksiin voidaan myös saada epätarkkoja vastauksia ja niiden analysoiminen vie aikaa (Valli 2015: 106).

Kysymysten laadinta on tutkimuksen onnistumisen kannalta kriittinen vaihe. Kysymysten muotoilu voi aiheuttaa virhetuloksia, sillä on vaarana, että vastaaja ja tutkija tulkitsevat kysymyksen eri tavalla. Kyselylomake sisältää usein taustakysymyksiä, joiden avulla selvitetään muuttujia, mutta myös johdatellaan vastaaja aiheeseen. (Valli 2015: 85-86.) Tässä opinnäytetyössä käytetyn kyselylomakkeen alussa olevilla taustakysymyksillä kartoitettiin vastaajien työkokemusta osastolla, ohjattujen opiskelijoiden lukumäärää, koulutuksen saantia opiskelijaohjauksesta ja osaston ohjauskäytäntöjä.

Aikuisille suunnatun kyselylomakkeen maksimipituudeksi on ohjeistettu viisi sivua. Lomakkeen pituutta suunniteltaessa tulee huomioida myös vastaamiseen kuluva aika. Tutkimuksen luotettavuus kärsii, jos vastaaja ei jaksaa keskittyä tai pohtia vastauksiaan huolellisesti. (Valli 2015: 87.) Tässä opinnäytetyössä kyselylomakkeen pituus oli neljä sivua ja vastausaika 30-45 minuuttia, joka saatiin esitestaamalla kyselylomake. Kyselylomakkeen ulkoasusta tehtiin ilmava ja vastauksille annettiin tilaa riippuen kysymyksen luonteesta. Täyteen ahdettu lomake voi antaa vastaamisesta raskaan kuvan (Valli 2015: 87).

Kyselylomakkeessa käytetty kieli on yksi vastaamisen mukavuuteen vaikuttavista tekijöistä. Kielen tulee olla sujuvaa ja kohderyhmälle sopivaa. Henkilökohtaisiksi muotoillut kysymykset välittävät kiinnostusta ja niihin vastaaminen tuntuu luontevalta. (Valli 2015: 87.) Vastaamisen helppouden kannalta on tärkeää, että kysymyksessä kysytään vain yhtä asiaa kerrallaan (Vilka 2015: 108). Tämän vuoksi opinnäytetyössä käytetyssä kyselylomakkeessa esimerkiksi koulutusta koskevat kysymykset eriteltiin toisistaan. Kysymykset ryhmiteltiin sisällön mukaan kokonaisuuksiksi, joita olivat ohjausosaaminen, syventävän vaiheen opiskelijaohjaus ja opiskelijaohjauksen kehittäminen. Kyselylomakkeen johdonmukaisuus helpottaa vastaamista (Vilka 2015: 107).

4.3 Aineiston hankinta

Paperinen kyselylomake esiteltiin osastotunnilla ja jaettiin paikalla oleville sairaanhoitajille. Esittelyn yhteydessä hoitajille kerrottiin opinnäytetyön taustoista ja tutkimuksen toteuttamisesta sekä ohjeistettiin kyselyyn vastaamiseen. Kyselylomakkeet jätettiin osastolle muiden sairaanhoitajien saataville. Kyselylomakkeen yhteydessä oli saatekirje (liite 3) ja kirjekuori. Saatekirjeessä kerrottiin opinnäytetyön taustoista ja perusteltiin aiheen tärkeyttä. Saatekirjeen avulla pyrittiin todistamaan kyselyn mielekkyys ja luomaan luotamuksellisuus opinnäytetyön tekijöiden ja vastaajien välille (Valli 2015: 86).

Hoitajilla oli aikaa vastata kyselyyn kaksi viikkoa. Kyselyyn vastattiin nimettömästi ja kyselylomake palautettiin suljetussa kirjekuoressa osastolla olevaan palautuslaatikkoon. Kyselyyn toivottiin mahdollisimman suurta vastausprosenttia, mutta vastausten lukumäärä ei kuitenkaan ollut kriteerinä aineiston riittävyttä arvioitaessa. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston riittävyys arvioidaan vastausten sisällön perusteella (Vilka 2015: 150). Aluksi suunniteltiin, että mikäli aineistoa ei saada kerättyä riittävästi kyselyn avulla,

toteutetaan lisäaineiston keruu haastattelemalla muutamaa kyselyyn vastannutta sairaanhoitajaa.

Kyselyyn vastasi seitsemän sairaanhoitajaa, jolloin vastausprosentiksi saatiin 54. Vastaukset avoimiin kysymyksiin olivat lyhyimmillään yhden tai kahden sanan mittaisia ja pisimmillään useamman virkkeen kertomuksia. Vastauksien lukemisen jälkeen aineisto todettiin opinnäytetyön kannalta riittäväksi ja lisäaineiston keruu todettiin tarpeettomaksi.

4.4 Aineiston analysointi

Kerätty aineisto analysoitiin aineistolähtöisesti induktiivisella sisällönanalyysillä. Aineisto analysoitiin kolmivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa aineistosta muodostetut analyysiyksiköt pelkistettiin eli redusoitiin karsimalla tutkimustehtävän kannalta epäolennainen pois. Toisessa vaiheessa aineisto klusteroitiin eli ryhmiteltiin samaa tarkoittavien käsitteiden mukaan luokiksi. Kolmas vaihe oli abstrahointi eli aineistoa kuvaavien teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi - Sarajärvi 2009: 108–111.)

Aineisto luettiin ensin useamman kerran läpi kokonaiskuvan saamiseksi. Seuraavaksi kysymykset ja saadut vastaukset litteroitiin, eli kirjattiin tietokoneelle käyttäen Excel-ohjelmaa. Aineisto käytiin uudelleen läpi ja siitä etsittiin tutkimuskysymyksiin vastaavat ilmaukset, joista muodostettiin analyysiyksiköt. Tutkimuskysymykset käsiteltiin erillään toisistaan. Analyysiyksiköt olivat sanoja tai lauseita, jotka kuvasivat opiskelijaohjaajien kokemuksia syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta sekä opiskelijaohjaajien näkemyksiä syventävän vaiheen opiskelijaohjauksen kehittamisestä.

Alkuperäisilmaukset pelkistettiin huolellisesti, eli niistä valittiin opinnäytetyön kannalta oleellinen sisältö. Pelkistykset ryhmiteltiin ja saman sisältöisistä pelkistyksistä muodostettiin alaluokkia, joille annettiin sisältö kuvaava nimi. Alaluokista muodostettiin tämän jälkeen yläluokkia, joista muodostettiin pääluokat. Aineiston analysointi oli prosessi, jossa palattiin välillä alkuperäisaineistoon ja eri vaiheet toistettiin useamman kerran. Ensimmäisestä tutkimuskysymyksestä, opiskelijaohjaajien kokemuksista, muodostui lopulta viisi pääluokkaa. Toisesta tutkimuskysymyksestä, opiskelijaohjaajien näkemyksistä syventävän vaiheen opiskelijaohjauksen kehittamisestä, muodostui yksi pääluokka. Taulukossa 1 esitetään esimerkki analyysipolusta. Analyysi löytyy kokonaisuudessaan liitteistä (Liite 5. ja Liite 6.)

Taulukko 1. Analyysipolku

Alkuperäisilmaus	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Toisen ihmisen kannustaminen ja hänen itsevarmuuden vahvistaminen tuntuu hyvältä ja tärkeältä.	Mielihyvä onnistuneesta ohjaamisesta	Ohjauksesta saatu mielihyvä		
Lisäksi opiskelijan kehitystä on mukava seurata.	Mielihyvä opiskelijan kehitymisestä			
Usein opiskelijat tuovat mukanaan kentälle uusimman näytöön perustuvan tiedon.	Tuoreimman tiedon saaminen opiskelijoilta	Ohjauksesta saatu ammatillinen hyöty	Hyöty ohjaajalle	Kokemuksia opiskelijaohjauksen hyödyistä
Opiskelijaohjauksen myötä omaa työtään tulee tarkasteltua kriittisemmin ja sitä joutuu perustelemaan.	Oman työn arviointi			
Opiskelijoilta saa myös itse apua kun heitä ohjaa.	Avun saaminen opiskelijoilta			
Itse oppii aina ohjatessa opiskelijaa, lisäksi opiskelijan tuomat tiedot ovat tervetulleita oman oppimisen kannalta	Oma oppiminen			
Kommunikaatio opiskelijoiden kanssa myös rikastuttaa ja antaa aihetta kehittymiseen.	Oma kehittyminen			

5 Tulokset

Kyselyyn vastasi seitsemän sairaanhoitajaa. Kyselylomakkeen vastauksista kävi ilmi, että osaston käytäntönä on nimetä jokaiselle opiskelijalle kaksi lähiohjaajaa. Kyselyyn vastanneiden opiskelijaohjaajien keskimääräinen työskentelyaika osastolla oli 4,5 vuotta. Vastaajat olivat keskimäärin ohjanneet 5,3 opiskelijaa viimeisen kahden vuoden aikana. Viimeisen kahden vuoden aikana yksi vastaajista ei ollut ohjannut yhtäkään syventävän vaiheen opiskelijaa ja loput vastaajista olivat ohjanneet keskimäärin 2,2 syventävän vaiheen opiskelijaa. Varsinaista koulutusta opiskelijaohjauksesta oli saanut kaksi

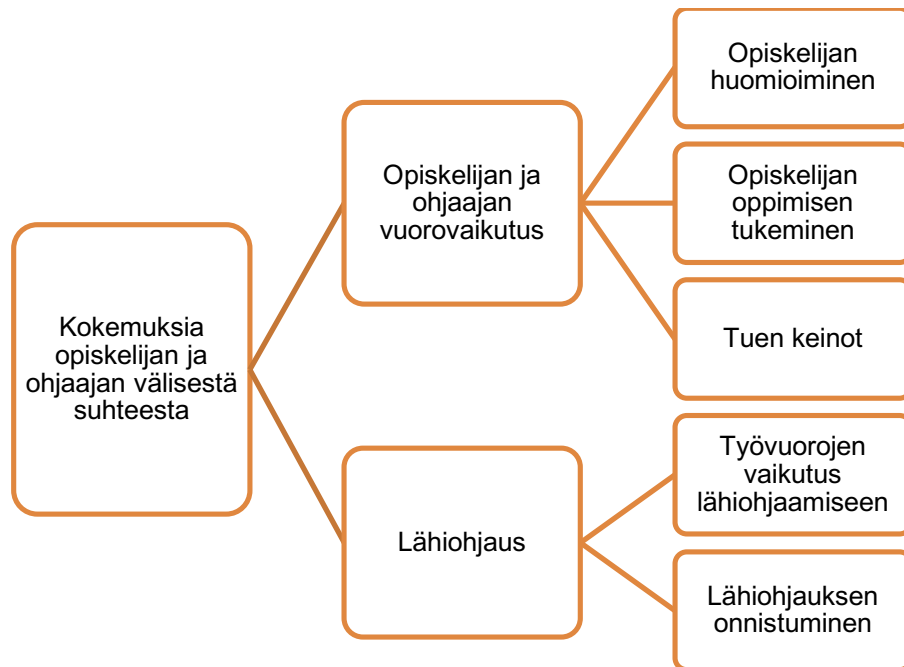
kyselyyn vastannutta sairaanhoitajaa. Yksi vastaajista oli saanut ohjausta tehtävään omalla osastolla. Neljä vastaajista ei ollut saanut lainkaan koulutusta opiskelijaohjauksesta.

5.1 Opiskelijaohjaajien kokemuksia syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta

Sisällönanalyysin tuloksena aineistosta muodostettiin viisi opiskelijaohjaajien kokemuksia kuvaavaa pääluokkaa. Pääluokkia olivat kokemuksia opiskelijan ja ohjaajan välisestä suhteesta, kokemuksia ohjauksen laadusta, kokemuksia opiskelijaohjauksen hyödyistä, kokemuksia ongelmista opiskelijaohjauksessa ja kokemuksia onnistuneesta opiskelijaohjauksesta.

5.1.1 Kokemuksia opiskelijan ja ohjaajan välisestä suhteesta

Kuvio 1. Kokemuksia opiskelijan ja ohjaajan välisestä suhteesta kuvattuna pääluokista alaluokkiin

Kokemukset opiskelijan ja ohjaajan välisestä suhteesta liittyivät opiskelijan ja ohjaajan väliseen vuorovaikutukseen ja lähiohjaukseen. Tulosten perusteella opiskelijaohjaajat pitivät tärkeänä opiskelijan ja ohjaajan välisessä vuorovaikutuksessa opiskelijan huomioimista ja opiskelijan oppimisen tukemista. Ohjaajat huomioivat opiskelijaa esimerkiksi antamalla riittävästi aikaa opiskelijalle, huomioimalla opiskelijan mielipiteet ja käymällä asioita läpi yhdessä opiskelijan kanssa.

"-- opiskelija ja ohjaaja ovat tiiviisti yhdessä: päivittäin vuoron loputtua käydään läpi esille tulleita asioita ja kysymyksiä."

Ohjaajat tukivat opiskelijan oppimista antamalla vastuuta ja mahdollisuuksia itsenäiseen toimintaan olemalla kuitenkin läsnä potilaan hoidossa. Arviointi ja keskustelu nähtiin hyvinä tuen keinoina.

" Antamalla vastuuta, hoitamalla kokonaisvaltaisesti potilasta. Olemalla kuitenkin koko ajan taustalla ja tukena."

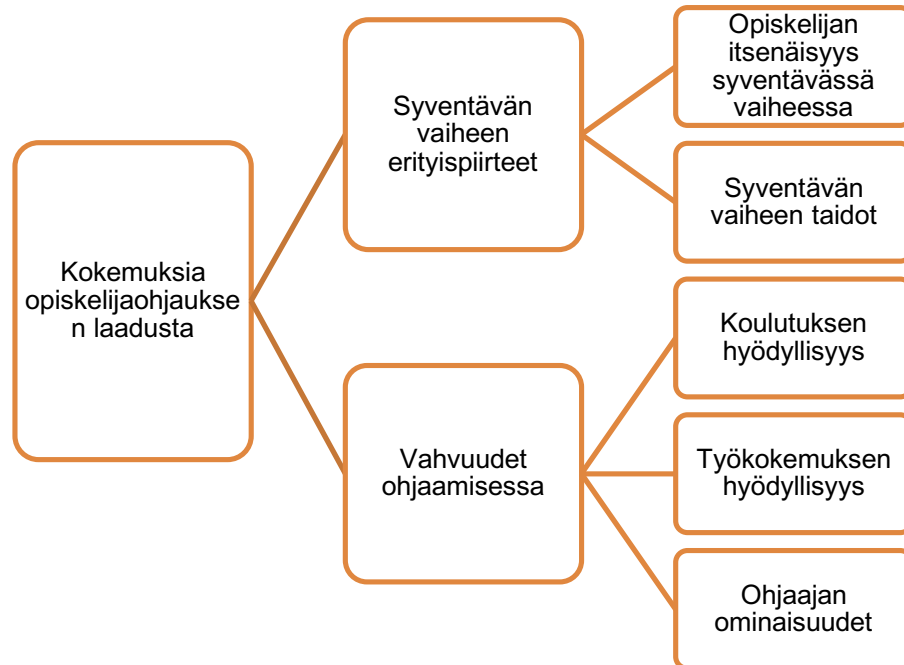
Lähiohjauksen koettiin toteutuvan osastolla hyvin ja nimetyt lähiohjaajat pyrkivät ohjaamaan opiskelijoita mahdollisimman paljon itse. Ongelmat työvuorojen yhteensovittamisessa kuitenkin häiritsivät lähiohjauksen toteutumista. Ongelmat olivat sekä opiskelija-että ohjaajalähtöisiä.

"Jotkut opiskelijat laadittavat työvuorot omien menojen mukaan ja puuttuvat useita päiviä lähiohjaajan tai -ohjaajien piiristä."

"Usein ohjaajat unohtavat työvuoroja suunnitellessaan ottaa huomioon opiskelijan, esim. suunnittelevat paljon vuorotyötä."

5.1.2 Kokemuksia ohjauksen laadusta

Kuvio 2. Kokemuksia ohjauksen laadusta kuvattuna pääluokista alaluokkiin.

Syventävän vaiheen erityispiirteiden huomioiminen koettiin osaksi ohjauksen laatua. Opiskelijaohjaajien vaatimustaso opiskelijoita kohtaan oli syventävässä vaiheessa korkeampi. Opiskelija oletettiin omaavan hoitotyön perusvalmiudet, toimivan itsenäisesti ja perustelevan toimintaansa. Vastuunanto opiskelijalle nähtiin työelämään valmentavana.

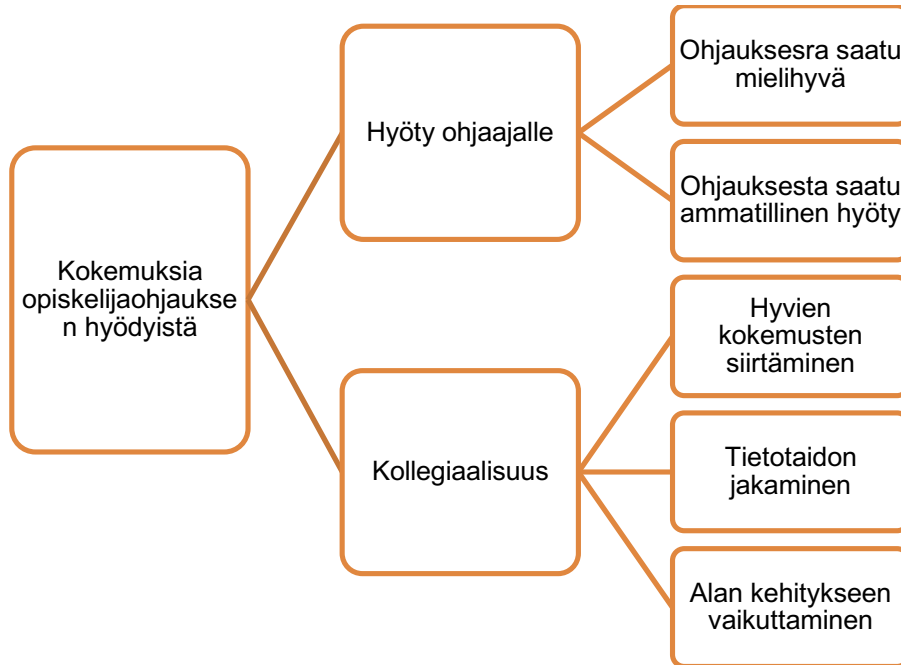
"Vaatimustaso on korkeampi, sekä opiskelijalle että ohjaajalle."

Opiskelijaohjaajat kokivat tiettyjen omien vahvuksiensa vaikuttavat ohjauksen laatuun. Työkokemus ja ammattitaito nähtiin vahvuutena ohjauksessa. Koulutusta opiskelijaohjauksesta saaneet vastaajat kokivat koulutuksesta olleen hyötyä erilaisten oppijien tukemisessa ja ajankohtaisen tiedon saamisessa. Henkilökohtaisia ominaisuuksia nähtiin myös vahvuutena. Näitä olivat esimerkiksi positiivisuus, kärsivällisyys, rauhallisuus ja lempeys. Sitoutuminen sekä vastuullisuus nousivat myös esille.

"Ohjaan lempeästi, mutta olen jämpä muun muassa aseptiikan ynnä muiden sellaisten kliinisten taitojen kanssa."

5.1.3 Kokemuksia opiskelijaohjauksen hyödyistä

Kuvio 3. Kokemuksia opiskelijaohjauksen hyödyistä kuvattuna pääluokista alaluokkiin.

Opiskelijaohjaajat kokivat itse hyötyvänsä ohjaajana toimimisesta saamalla siitä mielihyvää. Ohjaajana toimimisen koettiin myös hyödyttävän ohjaajia ammatillisesti. Oman työn arviointi ja tuoreimman tiedon saaminen opiskelijalta lisäsivät ohjaajan omaa kehittymistä.

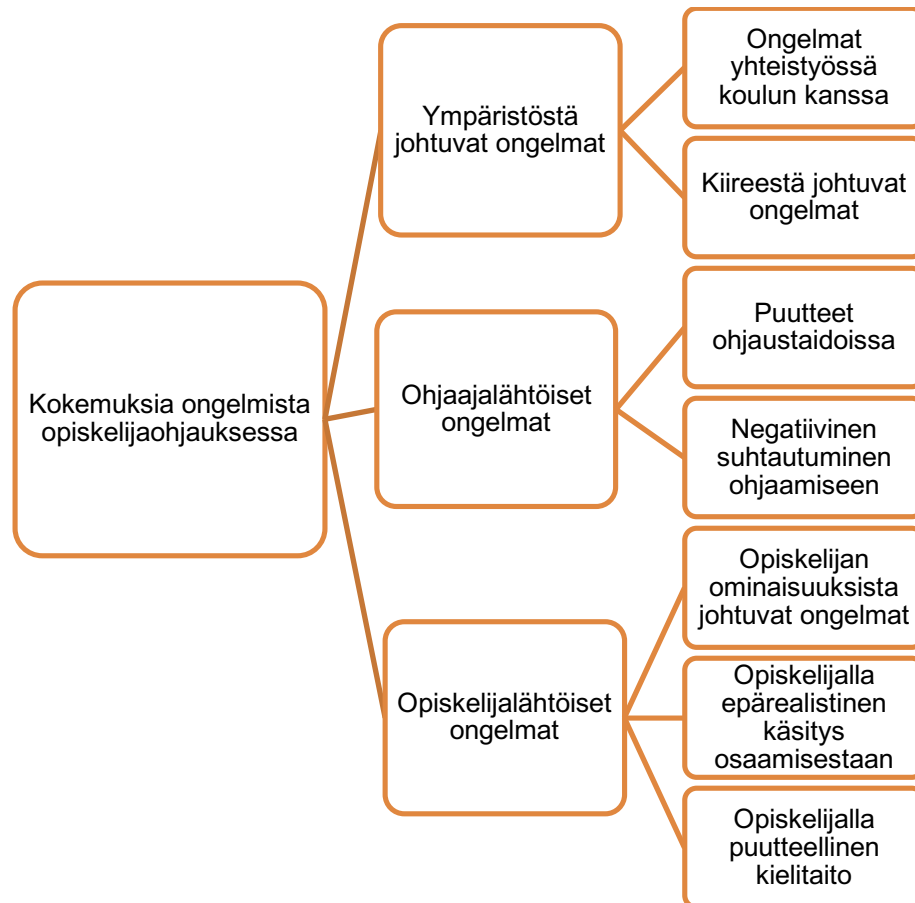
"Opiskelijaohjauksen myötä omaa työtään tulee tarkasteltua kriittisemmin ja sitä joutuu perustelemaan. Usein opiskelijat tuovat mukanaan kentälle uusimman näyttöön perustuvan tiedon."

Opiskelijaohjaus nähtiin osana kollegiaalisuutta. Opiskelijaohjaajat halusivat siirtää hyviä kokemuksia eteenpäin ja antaa positiivisen kuvan sairaanhoitajan ammatista. Tietotaidon jakaminen koettiin myös tärkeäksi ja motivoivaksi. Opiskelijaohjaajat kokivat pystyvänsä olemaan mukana alan kehityksessä ohjauksen kautta.

"Opiskelijat voivat olla tulevia työkavereita --."

5.1.4 Kokemuksia ongelmista opiskelijaohjauksessa

Kuvio 4. Kokemuksia ongelmista opiskelijaohjauksessa kuvattuna pääluokista alaluokkiin.

Opiskelijaohjauksessa koettuja ongelmia oli sekä ohjaaja- että opiskelijalähtöisiä ja ympäristöstä johtuvia. Ongelmia oli ohjaustaidoissa oman työn järjestämisen kohdalla ja suhtautumisessa opiskelijan asemaan. Esille nousi myös haluttomuus ohjaamiseen.

"Jos opiskelija on jo kovin valmis, on vaarana, että hänestä tulee ylimääräinen työntekijä ja opiskelijastatus unohtuu. Opiskelijan ja valmiin sairaanhoitajan raja on joskus valmistuvan opiskelijan kanssa vaikea vetää."

Opiskelijalähtöisinä ongelmina nähtiin opiskelijan tietyt ominaisuudet, kuten tiedonpuute, välinpitämättömyys kokonaisuudesta ja keskittymisvaikeudet. Myös opiskelijan epärealistinen käsitys omasta osaamisesta vaikutti ohjaajien kokemukseen onnistuneesta opiskelijaohjauksesta. Opiskelijoilla koettiin olevan puutteita itsearviointitaidoissa. Kokemuksia löytyi sekä opiskelijoiden liiasta itseohjautuvuudesta että kykenemättömyydestä itsenäiseen työskentelyyn. Myös opiskelijan puutteellinen kielitaito nähtiin haasteena.

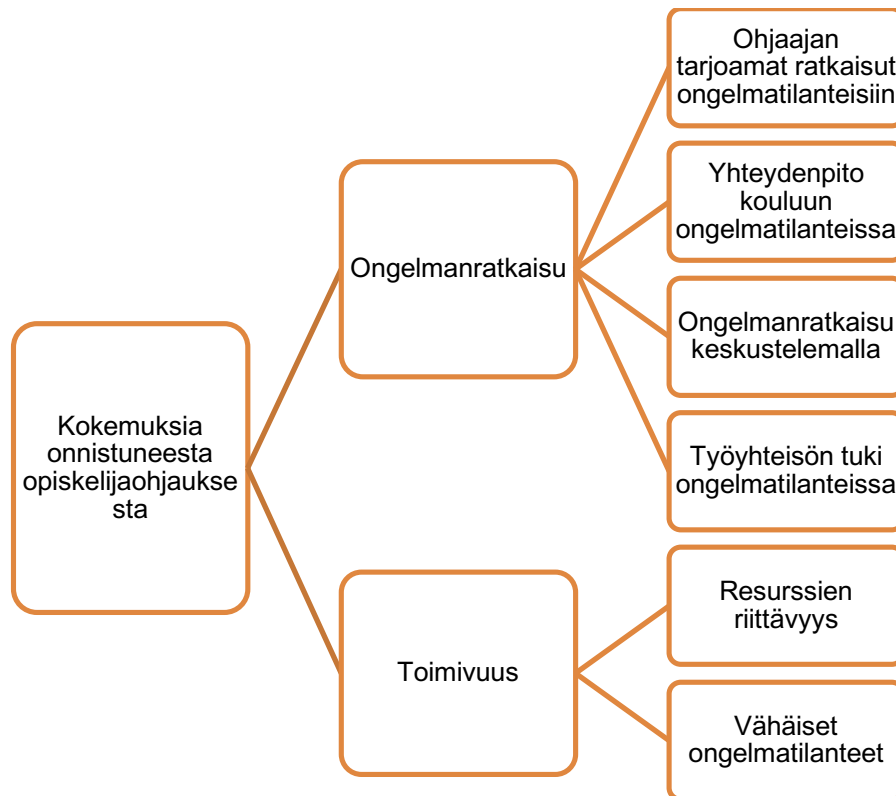
"Ongelmia on saattanut tulla myös, jos opiskelijan taidot tai tiedot eivät vastaa opiskelijan käsitystä omasta osaamisestaan."

Yhteistyö koulun kanssa koettiin ongelmalliseksi. Puutteita nähtiin koulun tarjoamassa tuessa ja yhteydenpito opettajiin koettiin vaikeana. Kiireinen ympäristö ja työn kuormittavuus koettiin ohjaustehtävää vaikeuttavana. Aikaa koettiin olevan vaihtelevasti ja ajanpuutteen seurauksena ohjaus toissijaiseksi. Ajanpuute aiheutti riittämättömyyden tunnetta.

"Vaihtelee kovin, välillä on aikaa, mutta tilanteet muuttuvat hetkessä."

5.1.5 Kokemuksia onnistuneesta opiskelijaohjauksesta

Kuvio 5. Kokemuksia onnistuneesta opiskelijaohjauksesta kuvattuna pääluokista alaluokkiin

Opiskelijaohjaus koettiin toimivana. Resursseja nähtiin olevan riittävästi ja niiden koettiin myös järjestävän pyydetessä. Ongelmatilanteita pidettiin vähäisenä.

"Aikaa keskusteluille kyllä järjesty, kunhan ohjaaja ilmaisee tarpeen esimiehelle ja pitää sitä itse tärkeänä."

Ongelmatilanteiden ratkaisuksi nousi useita eri keinoja. Ohjaajat esittivät keinoiksi opiskelijan tavoitteiden madaltamisen, tehtävien vähentämisen ja vaikeustason laskemisen. Tilanteisiin pyrittiin puuttumaan kehittymiskohteita tunnistamalla ja palautteen annolla. Tarvittaessa kouluun oli otettu yhteyttä ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi.

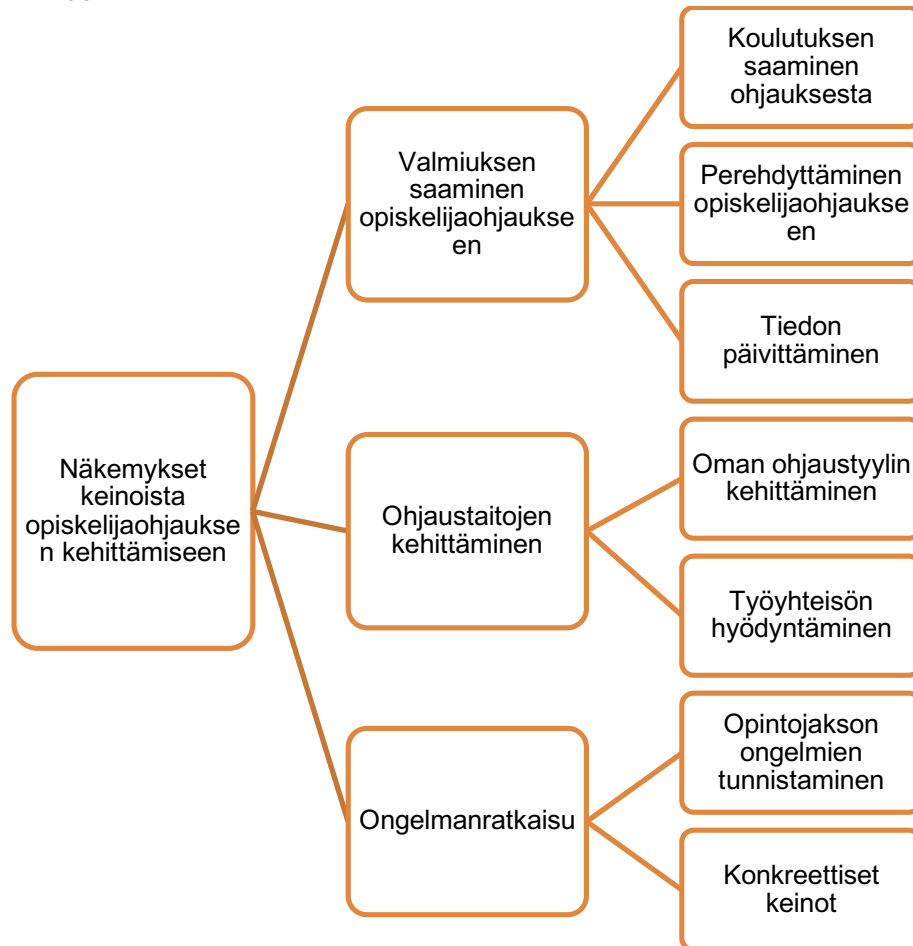
"Joskus harjoittelun tavoitteita on pitänyt laskea vastaamaan paremmin opiskelijan osaamista."

Ongelmatilanteita pyrittiin ratkaisemaan keskustelemalla opiskelijan kanssa. Myös työyhteisön tuki koettiin tärkeäksi. Tukea ongelmatilanteissa saatiin ohjaajaparilta, kollegoilta ja esimieheltä. Tuen keinona mainittiin keskustelu ja neuvojen saaminen.

"-- sain tukea ja ongelmien ratkaisua auttavia ideoita kollegaltani, kenen kanssa olin ohjaamassa opiskelijan --."

5.2 Opiskelijaohjaajien näkemyksiä syventävän vaiheen opiskelijaohjauksen kehittämistä

Kuvio 6. Näkemykset keinoista opiskelijaohjauksen kehittämiseen kuvattuna pääluokista alaluokkiin.

Sisällönanalyysin tuloksena muodostettiin yksi opiskelijaohjauksen kehittämisen näkemyksiä kuvaava pääluokka, näkemykset keinoista opiskelijaohjauksen kehittämiseen. Opiskelijaohjaajat pitivät tärkeänä valmiuksien saamista opiskelijaohjaukseen. Valmiuksien saamisen keinoina nähtiin koulutus, perehdytys ja tiedon päivittäminen. Koulutusta toivottiin pedagogiikasta, syventävän vaiheen erityispiirteistä ja ohjaustaidoista. Myös perehdyttäminen omalla osastolla koettiin tarpeelliseksi.

"Haluaisin päästä koulutukseen, jolla kehittäisin ohjaustani. Toistaiseksi vastaavia koulutuksia ei ole ollut tarjolla."

"Olisi kiva tietää, mitä kaikkea ohjaajalta oikein odotetaan – miten pitäisi ohjata."

"Aina on kehitettävää, tulee uusia haasteita, opetusmenetelmät muuttuvat. Tärkeää pysyä ajan tasalla."

Opiskelijaohjaajat näkivät tärkeänä omien ohjaustaitojensa kehittämisen. Omaa ohjaustyyliä haluttiin kehittää järjestelmällisemmäksi ja vaativammaksi. Keinona tähän nähtiin vastavuoroinen palaute. Myös työyhteisöstä saatiin tukea ohjaustaitojen kehittämiseen. Kollegoiden keskeinen ajatustenvaihto ja ohjaustaitojen jakaminen nähtiin hyödyllisenä.

"Ehkä olisi hyvä vaihtaa ajatuksia aiheesta ohjaajien kesken esimerkiksi pari kertaa vuodessa ryhmäkeskusteluissa."

Osana syventävän vaiheen opiskelijaohjauksen kehittämistä opiskelijaohjaajat näkivät tärkeänä nykyisten ongelmien tunnistamisen ja niihin ratkaisujen löytämisen konkreettisten keinojen avulla. Nykyisinä ongelmina pidettiin harjoittelujakson lyhyttä sekä jakson sopivuutta syventävän vaiheen opiskelijoille. Ongelmanratkaisun keinoina nähtiin lähempi yhteistyö ammattikorkeakoulujen kanssa ja ohjaamiseen saadun ajan lisääminen. Ohjauksen apuvälineeksi ehdotettiin myös konkreettista työvälinettä.

"-- syventäville opiskelijoille ei olla ehkä osattu rakentaa riittävän yksilöllistä ja vaativaa jaksoa."

"Kaipaisin check-list -tyyppistä muistilistaa tai muuta vastaavaa, joka auttaisi takaamaan laadukkaan ohjauksen."

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tulokset olivat hyvin samankaltaisia kuin aiempi tutkimustieto aiheesta. Keskeiset syventävän vaiheen opiskelijaohjauksen kokemukset liittyivät opiskelijan ja ohjaajan väliseen suhteeseen, opiskelijaohjauksen laatuun, hyötyihin, ongelmiin ja onnistumiseen. Samankaltaisia teemoja nousi esiin aiemmasta tutkimustiedosta. Myös näkemykset opiskelijaohjauksen kehittämisestä mukailivat tietoperustaa.

Vastausten perusteella opiskelijaohjaajat olivat sisäistäneet roolinsa merkittävyyden opiskelijan oppimisen tukemisessa. Vastaajat näkivät opiskelijan ja ohjaajan välisessä suhteessa tärkeänä samanlaisia asioita kuin aiemmissa tutkimuksissa. Aiempien tutkimusten mukaan opiskelijan tukemiseen liitettiin ajan anto opiskelijalle ja tiivis yhdessäolo (Jamookeah ym. 2013: 64). Myös vastaajat tunnistivat opiskelijan itsenäisen toiminnan

mahdollistamisen ja toisaalta riittävän tuen antamisen tärkeyden. Lähiohjausta pidettiin pääosin onnistuneena, mutta jonkin verran ongelmia koettiin syntyvän työvuorosuunnittelusta. Opiskelijälähtöisiä ongelmia työvuorosuunnittelussa löydettiin aiemmista tutkimuksista (Juntunen ym. 2016: 127). Vastaajat kokivat myös oman työvuorosuunnittelunsa vaikuttavat lähiohjauksen toteutumiseen. Lähiohjaajan tehtävänä on nähty opiskelijan sopeuttaminen työyhteisöön (Jamookeeah ym. 2013: 64). Työyhteisön tukea on myös käytetty ratkaisuna korvaamaan lähiohjausta niissä tilanteissa, kun se ei ole ollut mahdollista (Gidman ym. 2014: 363). Myös vastaajat kertoivat saavansa tukea kollegoiltaan, mutta eivät määritelleet tuen laatua, eli oliko tuki esimerkiksi vastuun jakamista tällaisissa tilanteissa.

Vastaajat kokivat kiireen haittaavan opiskelijaohjauksen onnistumista, mihin varmasti vaikuttaa osaston päivystyksellinen luonne. Sekä opiskelijat että ohjaajat ovat tunnistanee kiireen ja resurssien puutteet ohjausta häiritseväksi (Gidman ym. 2014: 363; Hurley – Snowden 2008: 272; Jamookeeah ym. 2013: 64; Coyne ym. 2012: 775). Esimieheltä ja kollegoilta saatu niin henkinen kuin konkreettinenkin tuki on koettu tärkeäksi (Jokinen ym. 2008: 34; Gidman ym. 2014: 364). Myös vastaajat kokivat saavansa tukea esimieheltä ja kollegoilta. Resursseja koettiin pääosin riittävästi ja tarvittaessa niitä koettiin järjestävän. Kuitenkin osa vastaajista koki resurssit riittämättöminä. Kokemukseen voivat vaikuttaa ohjaajan ominaisuudet, kuten oman työn järjestämisen taidot tai halukkuus pyytää apua. Oikein kohdennetun tuen antaminen erilaisille opiskelijaohjaajille olisi tärkeää ohjauksen onnistumisen kannalta. Erityisesti syventävässä vaiheessa arviointikeskustelujen merkitys opiskelijan ammatillisessa kasvussa on suuri (Kaihlainen ym. 2013: 420), eikä tämä saisi jäädä tuen puutteen takia pinnalliseksi.

Negatiivinen suhtautuminen opiskelijaohjaukseen tuli esille vastauksissa sekä aiemmissä tutkimuksissa (Morrell – Ridgway 2014: 519-520). Tietoperustassa ja vastauksissa nähtiin yhteneväisiä opiskelijälähtöisiä ongelmia, kuten opiskelijan hitaus, tiedonpuute, kielitaidottomuus ja itsearviointitaitojen puute (Juntunen ym. 2016: 127-128). Opiskelijaohjaaja ei voi suoraan vaikuttaa opiskelijan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, mutta ongelmatilanteiden käsittely liittyy laadukkaaseen opiskelijaohjaukseen. Ohjaajat pyrkivät lähtökohtaisesti ratkaisemaan ongelmatilanteita yhdessä opiskelijan kanssa keskustelemalla. Vastauksissa ei ollut tarkemmin määritelty keskustelujen luonnetta ja sisältöä. Opiskelijan ja ohjaajan välisen suhteen avoimuus ja dialogisuus on tärkeää (Jokinen ym.

2008: 34). Tarvittaessa ongelmatilanteissa osastolta otettiin yhteyttä kouluun tai ohjaavaan opettajaan. Ammattikorkeakouluihin toivottiin myös läheisempää yhteistyötä ja ongelmia oli koettu yhteyden saamisessa.

Vastaajat kokivat vahvuuksinaan ohjaajina sekä työkokemuksensa, ammattitaitonsa että henkilökohtaiset piirteensä. Samankaltaisten opiskelijaohjaajan ominaisuuksien arvostus ilmeni myös tietoperustassa (LaFleur – White 2010: 307). Opiskelijan henkinen tukeminen tai yksilöllisyyden huomioiminen ei noussut vastauksista esiin. Sen sijaan aiemmissa tutkimuksissa opiskelijan kannustus, motivointi ja esimerkiksi huumorin käyttö on nähty tärkeänä (Jamookeeah ym. 2013: 63). Henkisestä tukemisesta ei kuitenkaan ollut erillistä kysymystä kyselylomakkeessa, mikä saattoi vaikuttaa siihen, etteivät opiskelijaohjaajat nostaneet sitä esille vastauksissaan.

Vastaajat pitivät opiskelijaohjausta hyödyllisenä sekä itselleen että ammattialalle. Opiskelijaohjauksesta saatu mielihyvä ja ammatillinen hyöty motivoivat ohjaamaan. Opiskelijaohjauksen kautta vastaajat kokivat siirtävänsä hyviä kokemuksia, tietotaitoa ja olevansa mukana alan kehittymisessä. Opiskelijaohjauksen palkitsevuus näkyi myös tietoperustassa (Lathlean ym. 2008: 1838; LaFleur – White 2010: 308). Opiskelijoiden näkemistä tulevaisuuden ammattilaisina ja opiskelijaohjaajien kehittämishenkisyyttä alaa kohtaan voidaan pitää positiivisena asiana. Olisi hienoa, jos tällainen näkemys vallitsisi koko alaa.

Syventävän vaiheen erityispiirteiksi tunnistettiin itsenäisyyden lisääntyminen, korkeampi vaatimustaso ja työelämään valmentaminen. Perehdytystä kuitenkin toivottiin perustason syventävän vaiheen eroihin sekä syventävän vaiheen merkityksestä ammattiin kasvussa. Opiskelijat ovat toivoneet voivansa syventävässä vaiheessa toimia itsenäisemmin, mutta säilyttää roolinsa opiskelijana (Kaihlainen ym. 2013: 420; Morrell – Ridgway 2014: 519). Syventävän vaiheen opiskelijan tulisi saada ammatilliset valmiudet työelämään siirtymistä varten (Colliander ym. 2013: 19). Lähiohjaaja on opiskelijalle merkittävä tuki ammatillisessa kasvussa (LaFleur – White 2010: 305). Olisikin tärkeää, että lähiohjaaja ymmärtäisi syventävän vaiheen opiskelijan tarpeet ja osaisi toimia niiden mukaan. Ohjaajan tulisi huomioida niin opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet kuin opintojakson tavoitteet harjoittelujaksolle.

Vastaajien näkemykset opiskelijaohjauksen kehittämisestä olivat johdonmukaisia heidän kokemuksiinsa ja aiempaan tutkimustietoon nähden. Ohjaajat toivoivat koulutusta ja perehdytystä tehtäväänsä kehittääkseen omaa ohjaustyyliään syventävälle jaksolle sopivaksi. Kehittämisnäkemyksissä tuotiin esille myös asioita, jotka eivät ole yksittäisestä ohjaajasta tai osastosta riippuvaisia. Ammattikorkeakoulut ja syventävän vaiheen harjoittelupaikat voisivatkin yhdessä mieltä ratkaisuja esille tulleisiin ongelmiin, kuten harjoittelujakson pituuteen tai vaativuuteen.

Keskeisenä johtopäätöksenä voidaan pitää opiskelijaohjaajien koulutuksen tarvetta. Suurin osa kyselyyn vastanneista opiskelijaohjaajista ei ollut saanut lainkaan koulutusta tehtävään, eikä tätä Suomessa vaadita (Coco ym. 2011: 2855). Opiskelijaohjaajien koulutuksen on kuitenkin todettu parantavan osaamista (Huhtala ym. 2014: 184) ja vastaajat toivoivatkin koulutusta opiskelijaohjaukseen. Koulutusta saaneet opiskelijaohjaajat kokivat siitä olleen hyötyä erilaisten oppijien tukemiseen ja tiedon päivittämisessä. Tutkimusten mukaan koulutus on lisännyt opiskelijaohjaajien ohjaustaitoja, roolin ymmärtämistä ja valmiuksia ohjaamiseen (Kälkäjä ym. 2016: 234-238; Juntunen ym. 2016: 130). Myös asenteisiin voidaan vaikuttaa koulutuksella (Jokinen ym. 2008: 32). Opiskelijaohjaajille tulisi tarjota riittävät valmiudet tehtävään ja tähän keinona on koulutus- ja perehdytyskäytäntöjen yhtenäistäminen. Koulutuksen ei välttämättä tarvitse olla ulkopuolisen tahon järjestämää, vaan se voidaan toteuttaa omalla osastolla. Tosin yhteistyö ammattikorkeakoulujen kanssa koulutuksen suunnittelussa voisi olla hyödyllistä. Vastaajat näkivät erilaisia vaihtoehtoja koulutuksen toteuttamisessa ja sisällössä; koulutus voisi esimerkiksi olla tiedon tarjoamista, konkreettisia työvälineitä ohjaamisen avuksi tai vertaistukea. Muiden opiskelijaohjaajien kanssa ohjaamisesta keskustelu nähtiin keinona osaamisen jakamiseen.

Opiskelijaohjaajia haastatteleamalla olisi voitu esittää tarkentavia kysymyksiä esimerkiksi kollegoilta saadusta tuesta, ongelmatilanteiden ratkaisusta ja opiskelija henkisestä tukemisesta. Toisaalta opinnäytetyö on vain osa laajempaa kehittämishanketta, joten näistä aiheista voidaan löytää hyviä jatkotutkimuskohteita.

6.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyössä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä luotettavuuden, eettisyyden ja uskottavuuden takaamiseksi (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012). Opinnäytetyölle haettiin tutkimuslupaa Helsingin Kaupungin käytännön mukaisesti ja osapuolten välillä tehtiin sopimus. Kyselyyn osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen ja tietoiseen suostumukseen. Osallistujille kerrottiin kyselyn toteutuksesta ja heidän oikeuksistaan kyselylomakkeen esittelyn yhteydessä sekä saatekirjeessä. Heillä oli oikeus kieltäytyä tai keskeyttää kyselyyn osallistuminen missä vaiheessa tahansa. Vastaaajille annettiin näin riittävästi tietoa osallistumis päätöksen tekemiseen (Kuula 2011: 107) ja heille tarjottiin mahdollisuus kysymyksien esittämiseen kyselylomakkeen esittelyn yhteydessä sekä sähköpostitse. Kyselyyn vastattiin nimettömänä. Kysymykset muodostettiin ja käsiteltiin siten, ettei vastaajia pysty tunnistamaan lopullisesta työstä. Koska vastaajia oli vähän ja heidän työskentely-yksikkönsä tiedossa, jätettiin vastaajien anonymiteetin varmistamiseksi alkuperäiset ilmaisut pois opinnäytetyöstä esimerkkejä ja lainauksia lukuun ottamatta. Opinnäytetyössä käytetyt alkuperäisilmaisut muokattiin tarvittaessa yleiskielelle tunnistettavuuden estämiseksi (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 198).

Kysymysten muodostamisessa huomioitiin kysymysten yksiselitteisyys ja etteivät ne johdatelleet vastaajia. Näin tuloksia voidaan pitää luotettavina. (Valli 2015: 85.) Saatekirjeessä ja kyselylomakkeessa käytetty kieli oli kohderyhmälle tuttua. Kyselylomake esitestattiin, mikä lisää merkittävästi tutkimuksen luotettavuutta (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 205). Esitestauksessa saatujen vastausten pituuteen ja sisältöön oltiin tyytyväisiä ja testaajalta saatiin positiivista palautetta. Tämän perusteella kyselylomaketta voitiin pitää toimivana.

Kyselyn vastausprosentti oli 54 ja siihen oltiin tyytyväisiä. Vastausprosenttiin saattoi vaikuttaa päivystysoseon kiireinen luonne ja saatekirjeessä kerrottu vastausaika, joka saatiin kyselylomakkeen esitestauksen tuloksena. Kyselylomakkeen pituus, neljä sivua, jäi alle ohjeistetun enimmäispituuden, mutta avoimia kysymyksiä voidaan pitää vaativina ja aikaa vievinä. Kysymysten lukumäärää harkittiin vielä uudelleen, mutta niiden karsimista ei pidetty opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteen kannalta mahdollisena. Vastausprosenttia olisi voitu todennäköisesti kasvattaa uusintakyselyn avulla, mutta tätä ei kuitenkaan pystytty toteuttamaan opinnäytetyön aikataulun puitteissa.

Opinnäytetyön luotettavuutta lisäsi se, että tekijöitä on kaksi, jolloin riski omalle tutkimukselle sokeutumisesta pienenee (Kankkunen - Vehviläinen-Julkunen 2013: 197). Opinnäytetyön analyysivaihe ja tulosten tarkastelu tehtiin huolellisesti ja siihen osallistuivat molemmat opinnäytetyön tekijät. Tämä lisää tulosten luotettavuutta. Tutkimuksen tulokset raportoitiin totuudenmukaisesti. Kerätty aineisto oli vain opinnäytetyöntekijöiden käytössä ja se hävitettiin opinnäytetyön valmistuttua. (Kankkunen - Vehviläinen-Julkunen 2013: 217–221.) Plagioidin ehkäisemiseksi opinnäytetyö tarkistettiin Turnitin-ohjelmassa säännöllisesti.

Opinnäytetyön luotettavuutta arvioitaessa käytettiin Cuban ja Lincolnin kriteerejä: uskottavuus, siirrettävyys, riippuvuus ja vahvistettavuus. (Kankkunen - Julkunen-Vehviläinen 2013: 197; Sarajärvi - Tuomi 2009: 138-139.) Tulokset ja niiden analysointi kuvattiin mahdollisimman selkeästi. Aineiston analysointi –luvussa esitetyllä esimerkkitaulukolla pyrittiin lukijalle esittämään analyysin uskottavuus, vaikka kaikkia alkuperäisilmauksia ei voitu käyttää. Alkuperäisilmauksia käytettiin myös tulosten tarkastelun yhteydessä havainnollistavina esimerkkeinä. Aineiston luokittelu tehtiin huolellisesti ja tähän vaiheeseen palattiin useamman kerran luokitusten johdonmukaisuuden varmistamiseksi. Opinnäytetyöllä ei pyritty yleistettävyyteen, vaan vastaamaan tilaajan tarpeisiin. Tulosten siirrettävyyttä ja vahvistettavuutta lisää osaston toimintatapojen ja erityispiirteiden kuvaus, vastaajille esitetyt taustakysymykset ja opinnäytetyön toteuttamisen tarkka kuvaus. Tulosten tarkastelussa pyrittiin huomioimaan vastauksiin vaikuttavat tekijät.

6.3 Tulosten hyödynnettävyys

Opinnäytetyön tuloksia voi hyödyntää opinnäytetyön tilaaja, Haartmanin sairaala, oman opiskelijaohjauksensa kehittämisessä. Aihetta on tutkittu suhteellisen paljon ja myös suomalaisia tutkimuksia on julkaistu aiheesta. Opinnäytetyön tuloksien totuudenmukaisuutta vahvistaa yhtenevä aiempi tutkimustieto. Tulokset tarjoavat opinnäytetyön tilaajalle kuitenkin spesifiä tietoa osaston vahvuuksista ja kehittämishaasteista opiskelijaohjauksen saralla. Opinnäytetyössä tehty tulosten ja aiemman tutkimustiedon vertailu antaa tilaajalle mahdollisuuden oman toiminnan tarkasteluun suhteessa muihin.

Opinnäytetyön tuloksista nousi esille opiskelijaohjaajien kollegiaalisuus opiskelijoita kohtaan ja halu alan kehittämiseen. Kuitenkin myös vastakkaisia näkemyksiä löytyi. Tätä tulosta voi hyödyntää opinnäytetyön tilaaja tai mikä tahansa opiskelijaohjauksen kehittä-

misestä kiinnostunut taho. Kielteinen suhtautuminen opiskelijaohjausta kohtaan on todennäköinen este opiskelijaohjauksen kehittämiseksi. Sekä Haartmanin sairaalan että muutkin opiskelijaohjaajina toimivat sairaanhoitajat voivat hyödyntää opinnäytetyön tuloksia oman toimintansa tarkastelussa. Opinnäytetyön tulokset voivat tarjota vertailukohdan omissa vahvuuksissa ja heikkouksissa.

Alan opiskelijat hyötyvät tuloksista parantuneen opiskelijaohjauksen kautta, kun opiskelijaohjaajien valmiudet opiskelijoiden tukemiseen lisääntyvät. Vastavalmistuneiden sairaanhoitajien ammatillinen itsevarmuus heijastuu koko työyhteisöön. Perimmäisenä hyödynsaajana on hoitoala valmistuvien sairaanhoitajien pätevyyden lisääntyessä.

Jatkotutkimusaiheeksi tai kehittämishankkeeksi ehdotetaan opiskelijaohjaajille järjestettävän koulutuksen suunnittelua ja toteuttamista. Opinnäytetyössä esiin tuotuja näkökulmia voi hyödyntää koulutuksen sisällön suunnittelussa. Tuloksia hyödyntämällä koulutus voidaan suunnitella vastaamaan kyseisen osaston erityispiirteitä. Opiskelijaohjauksen tueksi voidaan suunnitella myös työkaluja, jotka helpottavat opiskelijaohjaajan tehtävää. Tässä opinnäytetyössä melko pinnallisesti käsitellyt teemat, kollegoilta saatu tuki, ongelmatilanteiden ratkaisu ja opiskelijan henkinen tukeminen ovat mahdollisia jatkotutkimusaiheita. Näitä tutkimalla voidaan saavuttaa vielä syvällisempi käsitys kyseisen osaston opiskelijaohjaajien näkemyksistä ja tarpeista.

6.4 Opinnäytetyö oppimisprosessina

Opinnäytetyötä tehdessä opimme laadullisesta tutkimuksesta prosessina ja käytetyistä menetelmistä yksityiskohtaisesti. Hyvin tehty suunnitelma ja huolellinen tietoperustaan perehtyminen auttoivat työn loppuun saattamisessa. Opimme myös hyödyntämään opinnäytetyön ohjaajan ammattitaitoa ja työparin tukea laajan työn toteuttamisessa. Opinnäytetyö toteutui suunnitellussa aikataulussa.

Opinnäytetyön myötä perehdyimme laajasti opiskelijaohjaukseen ja ymmärsimme sen merkityksen alalle. Opiskelijoina lisääntynyt ymmärrys laadukkaasta opiskelijaohjauksesta auttaa meitä vaatimaan parempaa ohjausta, mikä hyödyttää meitä tulevissa harjoitteluissa. Tämä auttaa meitä myös tulevina ammattilaisina, jolloin opiskelijaohjaus todennäköisesti kuuluu työtehtäviimme. Saimme kokemusta myös työelämäyhteistyöstä ja suuremmassa hankkeessa mukana olemisesta.

Opinnäytetyön teko oli kokonaisuutena haastava, mutta antoisa kokemus. Motivaatiota työn tekemiseen lisäsi sen omakohtaisuus ja kiinnostus opiskelijaohjauksen kehittämistä kohtaan. Toivomme, että opinnäytetyön tilaaja hyödyntää tuloksia opiskelijaohjauksen kehittämisessä ja opiskelijaohjauksen laatu paranee myös yleisellä tasolla.

Lähteet

Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot. 2006. Opetusministeriö.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014. Annettu Helsingissä 18.12.2014.

Casey, Deborah C – Clark, Liz 2011. Roles and responsibilities of the student nurse mentor: an update. *British Journal of Nursing* 20 (15). 933-937.

Cheraghi, Mohammad Ali – Esmaeili, Maryam – Ghiyasvandian, Shahrzad – Salsali, Mahvash 2014. Nursing students' expectations regarding effective clinical education: A qualitative study. *International Journal of Nursing Practice* (20) 2014.

Coco, Kirsi – Jamookeeah, David – Jokelainen, Merja – Tossavainen, Kerttu, Turunen, Hannele 2011. A systematic review of mentoring nursing students in clinical placements. *Journal of Clinical Nursing* 20 (19-20). 2854-2867.

Colliander, Tiina – Hiller-Ikonen, Anne – Komulainen, Kati – Latva-Korpela, Irene – Vesterinen, Anne 2013. Hoitotyön opiskelijoiden ammatillinen osaaminen opintojen eri vaiheissa. *Tutkiva hoitotyö* 12 (2). 14-22.

Coyne, Imelda – Matthews, Anne – Suresh, Patricia 2012. Stress and stressors in the clinical environment: a comparative study of fourth-year student nurses and newly qualified general nurses in Ireland. *Journal of Clinical Nursing* 22 (5-6). 770-779.

Davies, Moira – Moseley, Laurence G 2008. What do mentors find difficult? *Journal of clinical nursing* 17 (12). 1627–1634.

Elliot, Chris 2016. Identifying and managing underperformance in nursing students. *British Journal of nursing* 25 (5). 250-255.

Euroopan neuvoston direktiivi 77/453/ETY yleissairaanhoidosta vastaavien sairaanhoitajien toimintaa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta. Annettu 27.7.1977.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EY ammattipätevyyden tunnustamisesta. Annettu 7.9.2005.

Gidman, Janice – McIntosh, Annette – Smith, Debra 2014. Mentors' perceptions and experiences of supporting student nurses in practice. *International Journal of Nursing Practice* 20 (4). 360–365.

Helsingin kaupunki 2016. Haartmanin sairaala ja päivystys. Verkkodokumentti. Päivitetty 10.3.2016. <<http://www.hel.fi/www/Helsinki/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/terveyspalvelut/sairaalat/haartmanin-sairaala-ja-paivystys/>>. Luettu 6.10.2016.

Huhtala, Saija – Karjalainen, Tuija - Kääriäinen, Maria – Ruotsalainen, Heidi – Sivonen, Pirkko – Tuomikoski, Anna-Maria 2015. Opiskelijaohjaajien arviot omasta ohjausosaamisestaan. *Hoitotiede* 27 (3). 183–198.

Hurley, Ciarán - Snowden, Sally 2008. Mentoring in times of change. *Nursing in Critical Care* 13 (5). 269-275.

Jamookeeah, David – Jokelainen, Merja – Tossavainen, Kerttu – Turunen, Hannele 2013. Finnish and British mentors' conceptions of facilitating nursing students' placement learning and professional development. *Nurse Education in Practice* 13 (1). 61–67.

Jokinen, Pirkko – Mikkonen, Irma – Pietarinen-Lyytinen, Ritva 2008. Ohjaajien kokemuksia osallistumisesta harjoittelun kehittämissuunnitelmaan. *Tutkiva Hoitotyö* 6 (2). 30–37.

Juntunen, Jonna – Kääriäinen, Maria – Ruotsalainen, Heidi – Tuomiokoski, Anna-Maria 2016. Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet terveysalalla – opiskelijaohjaajien käsityksiä. *Hoitotiede* 28 (2). 123-136.

Kaihlanen, Anu-Marja – Lakanmaa, Riitta-Liisa – Salminen, Leena 2013. The transition from nursing student to registered nurse: The mentor's possibilities to act as a supporter. *Nurse Education in Practice* 13 (5). 418–422.

Kankkunen, Päivi – Vehviläinen-Julkunen Katri 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Sanoma Pro Oy.

Korhonen, Eila-Sisko - Salmela, Marja 2016. Opiskelijaohjauksen kehittäminen Haartmanin sairaalassa. PowerPoint.

Kuula, Arja 2011. Tutkimusetiikka – aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino.

Kälkäjä, Maria – Kääriäinen, Maria – Ruotsalainen, Heidi – Sivonen, Pirkko – Tuomiokoski, Anna-Maria – Vehkaperä, Anne 2016. Opiskelijaohjauksen käytännöt, - resurssit ja ohjaajat terveysalalla: opiskelijaohjaajien näkökulma. *Hoitotiede* 28 (3). 229-242.

LaFleur, Ann K. – White, Bonnie J. 2010. Appreciating Mentorship: The Benefits of Being a Mentor. *Professional Case Management* 15 (6). 305-311.

Laine, Heidi 2016. Sähköpostikeskustelu.

Laine, Timo 2015. Miten kokemuksesta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Aaltola, Juhani – Valli, Raine (toim.): Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Jyväskylä: PS-kustannus. 29-51.

Lathlean, Judith – Levett-Jones, Tracy – Myall, Michelle 2008. Mentorship in contemporary practice: the experiences of nursing students and practice mentors. *Journal of Clinical Nursing* 17 (14). 1834-1842.

Lisko, Susan A. – O'Dell, Valerie 2010. Integration of Theory and Practice: Experiential Learning Theory and Nursing Education. *Nursing Education Perspectives* 31 (2). 106-108.

Mattila, Lea-Riitta - Rekola, Leena - Sarajärvi, Anneli 2011. Näyttöön perustuva toiminta - Avain hoitotyön kehittämiseen. WSOYpro.

Morrell, Nicola – Ridgway, Victoria 2014. Are we preparing student nurses for final practice placement? *British Journal of Nursing* 23 (10). 518-523.

Opinto-opas 2014. Metropolia. Verkkodokumentti. <<http://opinto-opas-ops.metropolia.fi/index.php/fi/88094/fi/70320/SXO15K1/year/2014>>. Luettu 17.11.2016.

Tuomi, Jouni - Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauseräilyjen käsitteleminen Suomessa. PDF-tiedosto.

Valli, Raine 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa Aaltola, Juhani – Valli, Raine (toim.): Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Jyväskylä: PS-kustannus. 84-108.

Vilka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. PS-kustannus.

Tiedonhakutaulukko

Tietokanta	Hakusanat	Haun rajaus	Osumat	Valitut
Cinahl	mentor* AND nurse	vuodet 2006-2016, Full Text, Research Article	358	3
	Final clinical practice AND mentor*	Vuodet 2007-2017, Full Text, Research Article	1	1
	Clinical practice AND mentor*	Vuodet 2007-2017, Full Text, Research Article	170	3
	Student AND supervision AND nurs*	Vuodet 2006-2017, Full Text, Research Article	158	1
Medic	opiskelijaohjau*		27	3
	terveydenhuollon AND työharjoittelu		105	0
	Harjoittelu* AND ohjau* AND sairaanhoitaj*		13	0
Ovid	Final clinical practice AND nursing education	Vuodet 2010-current, Full Text, english language	103	1
	Practice AND mentor AND nursing student	Vuodet 2010-current, Full Text, english language	28	2
	Student AND mentor AND nurse	Vuodet 2010-current, Full Text, english language	132	2
	Practice AND mentorship AND nursing student	Vuodet 2007-current, Full Text, english language	41	2
Manuaalinen haku				10

Kyselylomake opiskelijaohjaajien näkemyksistä syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta Haartmanin sairaalan osastolla 6

Pyydämme teitä ystävällisesti vastaamaan seuraaviin kysymyksiin. Ympyröitthän vastauksenne kysymyksissä 4 ja 8. Jos vastauksille annettu tila ei riitä, voitte jatkaa vastausta lomakkeen kääntöpuolelle. Palautattehan kyselylomakkeen suljetussa kirjekuorissa palautuslaatikkoon.

Taustakysymykset:

1. Kuinka kauan olet toiminut sairaanhoitajana osastolla 6?

2. Kuinka monta opiskelijaa olet ohjannut viimeisen kahden vuoden aikana?

3. Kuinka monta syventävän vaiheen opiskelijaa olet ohjannut viimeisen kahden vuoden aikana?

4. Oletko saanut koulutusta opiskelijaohjaukseen?

Kyllä / Ei

5. Jos vastasit kyllä, minkälaista koulutusta olet saanut?

6. Jos vastasit kyllä kysymykseen 4, milloin olet osallistunut koulutukseen?

7. Jos olet osallistunut koulutukseen, koetko siitä olleen hyötyä? Minkälaista hyötyä?

8. Nimetäänkö osastollanne opiskelijoille lähiohjaaja?

Kyllä / Ei

9. Miten lähiohjaus mielestäsi toteutuu osastollasi?

Ohjausosaaminen:

10. Mikä motivoi sinua ohjaamaan? Miksi?

11. Mitkä ovat vahvuutesi ohjaajana?

12. Missä voisit kehittää itseäsi ohjaajana?

13. Millaisia ongelmatilanteita olet kohdannut syventävän vaiheen opiskelijaohjauksessa?

14. Miten olet ratkaissut mahdolliset ongelmatilanteet?

15. Koetko saaneesi riittävästi tukea ongelmatilanteiden ratkaisuun? Minkälaista?

Syventävän vaiheen opiskelijaohjaus:

16. Miten syventävän harjoittelun ohjaus eroaa mielestäsi perustason harjoittelun ohjauksesta?

17. Mikä on mielestäsi haasteellisinta syventävän harjoittelun ohjauksessa? Miksi?

18. Millä keinoilla pyrit tukemaan syventävän vaiheen opiskelijan asiantuntijuuden kehittymistä?

Opiskelijaohjauksen kehittäminen:

19. Koetko, että opiskelijaohjaukseen on varattu riittävästi aikaa/resursseja osastollanne?

20. Minkälaista tukea kokisit tarvitsevasi syventävän vaiheen opiskelijaohjaukseen?

21. Miten kehittäisit syventävän vaiheen opiskelijaohjausta osastollanne?

22. Haluatko vielä lisätä jotain?

Kiitos vastauksestasi!

Saatekirje

Arvoisa vastaaja,

opiskelemme Metropolia Ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelmassa sairaanhoitajaksi ja kättilöksi. Toteutamme opinnäytetyön yhteistyössä Haartmanin sairaalan kanssa. Hankkeen tarkoituksena on kehittää syventävän vaiheen sairaanhoidon opiskelijoiden harjoittelun ohjausta ja vahvistaa opiskelijan työelämälähtöistä hoitotyön osaamista harjoittelun aikana. Hanke pilotoidaan Haartmanin sairaalan osastolla 6.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää Haartmanin sairaalan osasto 6 hoitajien näkemyksiä syventävän vaiheen opiskelijaohjauksesta. Tavoitteena on löytää syventävän vaiheen sairaanhoidon opiskelijoiden opiskelijaohjaukseen vaikuttavia tekijöitä ja tarjota Haartmanin sairaalalle työkaluja opiskelijaohjauksen laadun parantamiseen. Opinnäytetyö toteutetaan kyselytutkimuksena. Toivomme kyselyllä saavamme mahdollisimman kattavan aineiston opinnäytetyön toteutusta varten. Tarvittaessa täydennämme tutkimusaineistoa haastattelulla.

Tutkimukselle on saatu lupa organisaation johdolta. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Vastaamalla kyselyyn annatte luvan vastausten hyödyntämiseen opinnäytetyössä. Kyselyyn vastataan nimettömänä. Kerätty aineisto tulee olemaan ainoastaan opinnäytetyön tekijöiden käytössä ja aineisto tullaan käsittelemään siten, ettei vastaajia pysty tunnistamaan. Kerätty aineisto tullaan hävittämään tutkimuksen päätyttyä.

Vastaamalla kyselytutkimukseen olette osana kehittämässä parempaa opiskelijaohjausta Haartmanin sairaalassa. Harjoittelut ovat sisällöllisesti ja ajallisesti merkittävä osa terveysalan ammattikorkeakouluopintoja. Opiskelijaohjaajat ovat tärkeässä roolissa opiskelijan ammatillisessa kehitymisessä ja harjoittelun onnistumisessa. Opinnäytetyön tulokset tullaan esittelemään osastotunnilla opinnäytetyön valmistuttua.

Olisitteko ystävällinen ja osallistuisitte tutkimukseemme vastaamalla kyselyyn. Kyselyyn vastaaminen vie aikaa noin 30–45 minuuttia. Vastaamme mielellämme mahdollisiin kysymyksiin sähköpostitse; rosa.kuisma@metropolia.fi tai nelli.pihlasviita@metropolia.fi. Opinnäytetyötä ohjaa Reetta Saarnio.

Kiitos yhteistyöstä,

Rosa Kuisma ja Nelli Pihlasviita

Tutkimuslupa

Helsingin kaupunki
 Sosiaali- ja terveysvirasto
 Terveys- ja päihdepalvelut
 Päivystys
 Päivystystoimintojen johtajalääkäri

Pöytäkirjanote

1 (2)

20.01.2017

Nelli Pihlasviita

3 §

Päätös tutkimuslupahakemuksesta HEL 2016-014092

HEL 2016-014092 T 13 02 01

Päätös

Päivystystoimintojen johtajalääkäri päätti myöntää tutkimusluvan Nelli Pihlasviidan ja Rosa Kuisman tutkimukselle: "Opiskelijaohjaajien näkemyksiä syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta" tässä päätöksessä ilmenevin ehdoin todeten, että ylihoitaja Anne Lunden antoi tutkimuslupahakemuksesta puoltavan lausunnon 20.1.2017. Päivystystoimintojen johtajalääkäri nimeää tutkimukseen viraston yhteyshenkilöksi ylihoitaja Anne Lundenin.

Päätöksen perustelut

Tutkimusluvan ehdot ovat seuraavat:

- Sosiaali- ja terveysviraston yhteyshenkilö on ylihoitaja Anne Lunden
- Yhteyshenkilön tehtävänä on valvoa, että tutkimus toteutetaan sosiaali- ja terveysvirastossa suunnitelman ja lupaehtojen mukaisesti
- Tutkimuksesta ei saa aiheutua kustannuksia Helsingin sosiaali- ja terveysvirastolle
- Tutkimuksessa syntyvä henkilörekisteri hävitetään tai arkistoidaan henkilötietolaissa edellytetyllä tavalla
- Tutkimusraportista ei ole yksilöitävissä tutkimukseen osallistunutta henkilöä
- Tutkija saapuu pyydettyä maksutta esittelemään tutkimuksen tuloksia Helsingin sosiaali- ja terveysvirastoon
- Tutkimuksen valmistuttua tutkimusraportti tai sähköinen osoite, josta se on luettavissa, toimitetaan sosiaali- ja terveysviraston käyttöön (osoite Helsingin kaupunki, Kirjaamo, Sosiaali- ja terveysvirasto, PL 10, 00099 Helsingin kaupunki)

Postiosoite
 PL 6000
 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
 sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
 Toinen linja 4 A
 Helsinki 53
 www.hel.fi/sote

Puhelin
 +358 9 310 5015
 Faksi
 +358 9 310 42504

Y-tunnus
 0201256-6

Tilinro
 FI1880001200052430
 Alv.nro
 FI02012566

Helsingin kaupunki
Sosiaali- ja terveysvirasto
 Terveys- ja päihdepalvelut
 Päivystys
 Päivystystoimintojen johtajalääkäri

Pöytäkirjanote

2 (2)

20.01.2017

Lisätiedot

Juha Nyman, erityissuunnittelija, puhelin: 310 70198
 juha.nyman(a)hel.fi

Liitteet

1 tutkimuslupahakemus
 2 tutkimussuunnitelma

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja terveyslautakunta

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Hakija	Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja terveyslautakunta
Viraston yhteyshenkilö	Liite 1
Valmistelija	Liite 2

Pöytäkirjanote on lähetetty asianosaiselle 24.1.2017.

Päivystystoimintojen johtajalääkäri

Mia Laiho
 päivystystoimintojen johtajalääkäri

Analyysitaulukko: Opiskelijaohjaajien kokemuksia syventävän vaiheen sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta

Pelkistykset	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	
Riittävän ajan anto opiskelijalle	Opiskelijan huomioiminen	Opiskelijan ja ohjaajan vuorovaikutus	Kokemuksia opiskelijan ja ohjaajan välisestä suhteesta	
Opiskelijan ja ohjaajan tiivis yhdessäolo.				
Uusien asioiden päivittäinen läpikäynti opiskelijan kanssa				
Opiskelijan mielipiteiden huomioiminen				
Opiskelijan valmentaminen työelämään tärkeää	Opiskelijan oppimisen tukeminen			
Itsenäisen toiminnan mahdollistaminen				
Opiskelijan oman ajattelun kehittymisen tukeminen				
Itsenäisen työskentelyn mahdollistaminen				
Sopivasti vastuuta ja tukea potilaan kokonaisvaltaiseen hoitoon	Tuen keinot			
Säännöllinen arviointi tuen keinona				
Itsearviointi tuen keinona				
Opiskelijan tukeminen tarkalla ohjauksella				
Keskustelu tuen keinona	Työvuorojen vaikutus lähiohjaamiseen	Lähiohjaus	Kokemuksia opiskelijan ja ohjaajan välisestä suhteesta	
Opiskelijoiden sitoutumattomuus työvuoroihin vaikuttaa lähiohjauksen toteutumiseen				
Lähiohjauksen toteutumiseen vaikuttaa opiskelijan mahdollisuudet kolmivuorotyöhön.				
Ohjaajat eivät huomioi työvuorojaan suunnitellessa opiskelijaa.				
Työvuorojen yhteensovittamisessa voi olla hankaluuksia.				
Ohjaajan poissaolot katkottavat lähiohjausta.				
Ohjaajan työajat eivät sovi opiskelijan mien vuoksi.				
Lähiohjaus toteutuu erinomaisesti.				Lähiohjauksen onnistuminen
Lähiohjaajat pyrkivät ohjaamaan opiskelijaa mahdollisimman paljon itse.				
Lähiohjaus toteutuu yleensä hyvin.				
Lähiohjaus toteutuu hyvin.				
Lähiohjaus toteutuu erittäin hyvin.	Opiskelijan itsenäisyys syventävässä vaiheessa	Syventävän vaiheen erityispiirteet	Kokemuksia opiskelijaohjauksen laadusta	
Syventävässä vaiheessa huomion kiinnittäminen opiskelijan itsenäiseen päätöksentekoon				
Syventävän vaiheen opiskelija itsenäisempi ja vastuullisempi				
Vastuun antaminen syventävässä vaiheessa				
Syventävässä vaiheessa itsenäisyyden ja tuen tasapainottaminen				
Työelämävalmiuksien antaminen syventävän vaiheen opiskelijalle vastuuta antamalla				
Syventävässä vaiheessa vaatimustason nousu				Syventävän vaiheen taidot
Syventävässä vaiheessa opiskelijalla hoitotyön perusvalmiudet				

Syventävässä vaiheessa opitun syventäminen			
Syventävässä vaiheessa vaaditaan opiskelijalta perustelua toiminnalleen			
Riittävien taitojen hallinta syventävässä vaiheessa			
Koulutuksesta hyötyä erilaisten oppijien tukemisessa	Koulutuksen hyödyllisyys		
Koulutuksesta hyötyä tiedon päivittämisessä			
Työkokemus vahvuus ohjaamisessa	Työkokemuksen hyödyllisyys		
Kansainvälinen työkokemus vahvuus ohjaamisessa			
Ammattitaito vahvuutena			
Positiivisuus, maltillisuus, kuuntelukyky ja avoimuus hyviä piirteitä ohjaajassa		Vahvuudet ohjaamisessa	
Tarkkuus ja lempeys hyviä piirteitä ohjaajassa			
Huolellisuus on vahvuus ohjaajana	Ohjaajan ominaisuudet		
Opiskelijan huomiointi vahvuus ohjaajana			
Ohjaamiseen sitoutuminen vahvuus ohjaajana			
Kärsivällisyys vahvuutena			
Rauhallisuus ja vastuullisuus vahvuutena			
Mielihyvä onnistuneesta ohjaamisesta	Ohjauksesta saatu mielihyvä		
Mielihyvä opiskelijan kehittämisestä			
Tuoreimman tiedon saaminen opiskelijoilta			
Oman työn arviointi	Ohjauksesta saatu ammatillinen hyöty	Hyöty ohjaajalle	
Avun saaminen opiskelijoilta			
Oma oppiminen			
Oma kehittyminen			
Halu antaa positiivisen esimerkki ammattista	Hyvien kokemusten siirtäminen		
Harjoittelukokemuksen merkityksellisyys motivoi ohjaamaan			
Positiivisten kokemusten antaminen			
Tietojen ja taitojen siirtäminen eteenpäin			
Hyvien työskentelytapojen siirtäminen eteenpäin	Tietotaidon jakaminen	Kollegiaalisuus	
Tietojen ja taitojen jakaminen motivoi ohjaamaan			
Halu jakaa tietoa ja osaamista			
Opiskelijoiden näkeminen kollegoina			
Alan kehityksen seuraaminen	Alan kehitykseen vaikuttaminen		
Myönteisyys opiskelijaohjaukseen ja alan kehittämiseen			
Puutteellisuus koulun tarjoamassa tuessa	Ongelmat yhteistyössä koulun kanssa		
Yhteydenpidon vaikeudet opettajiin			
Kiireisen tilanteen vaikutus ohjaukseen			
Ajan puute			
Ajanpuutteen vuoksi ohjaus toissijaista			
Työn kuormittavuus haittaa opiskelijaohjaukselta	Kiireestä johtuvat ongelmat	Ympäristöstä johtuvat ongelmat	
Kiireestä johtuva riittämättömyyden tunne opiskelijaohjauksessa			
Keskusteluille enemmän ajantarvetta			
Aikaa opiskelijaohjaukseen vaihtelevasti			

Kokemuksia opiskelijaohjauksen hyödyistä

Kokemuksia ongelmista opiskelijaohjauksessa

Haasteena syventävän vaiheen ohjauksessa oman työn järjestämisen ongelmat	Puutteet ohjaustaidoissa	Ohjaajälähtöiset ongelmat	
Valmistuvaan opiskelijaan suhtautuminen työntekijänä			
Ohjaamisen pakollisuus	Negatiivinen suhtautuminen ohjaamiseen		
Haluttomuus ohjaamiseen		Opiskelijälähtöiset ongelmat	
Opiskelijan hitaus rasite	Opiskelijan ominaisuuksista johtuvat ongelmat		
Opiskelijan tavoitteiden riittämättömyys			
Opiskelijan tiedonpuute			
Opiskelijan välinpitämättömyys kokonaisuudesta			
Opiskelijan kykenemättömyys itsenäiseen työskentelyyn haaste			
Väsymyksen vaikutus opiskelijan keskittymiseen			
Opiskelijan ominaisuuksien vaikutus resurssien riittävyyteen			
Opiskelijan itsearviointitaitojen puute	Opiskelijalla epärealistinen käsitys osaamisestaan		
Opiskelijan itsearviointitaidot haasteena ohjaukselle			
Opiskelijan virheelliset käsitykset omasta osaamisesta			
Liika itseohjautuvuus			
Puutteellinen kielitaito haaste	Opiskelijan puutteellinen kielitaito	Ongelmanratkaisu	Kokemuksia onnistuneesta opiskelijaohjauksesta
Opiskelijan kielitaidottomuus			
Tavoitteiden madaltaminen osaamista vastaaviksi	Ohjaajan tarjoamat ratkaisut ongelmatilanteisiin		
Opiskelijalle ongelmatilanteessa yksinkertaisempien tehtävien tarjoaminen			
Ongelmatilanteissa tehtävien vähentäminen			
Ongelmien ratkaisu palautteenannon ja reflektion avulla			
Ongelmatilanteissa ratkaisuna teorian kerääminen			
Ongelmatilanteiden ratkaisu rakentavan palautteen keinoin			
Opiskelijan kehittämiskohtien tunnistaminen ja niihin puuttuminen			
Ongelmatilanteessa asioiden rauhallinen läpikäyminen			
Yhteydenotto kouluun ongelmatilanteissa	Yhteydenpito kouluun ongelmatilanteissa		
Ongelmatilanteissa yhteys ohjaavaan opettajaan	Ongelmanratkaisu keskustelemalla		
Ammattialasta keskusteleminen opiskelijan kanssa ongelmatilanteissa			
Ongelmatilanteista selviäminen juttelemalla			
Ongelmanratkaisu opiskelijan kanssa keskustelemalla	Työyhteisön tuki ongelmatilanteissa		
Ohjaajajaparin konsultointi ongelmatilanteissa			
Osastonhoitajan kanssa keskustelu ongelmatilanteissa			
Kollegoiden ja osastonhoitajan tuki ongelmatilanteissa			

Ongelmatilanteissa ratkaisuehdotukset kollegoilta			
Ongelmatilanteissa ohjaajaparin kanssa keskustelu			
Esimiehen kanssa keskustelu ongelmatilanteissa			
Riittävä tuki ongelmatilanteissa			
Pääsääntöisesti riittävästi resursseja opiskelijaohjaukseen	Resurssien riittävyys	Opiskelijaohjauksen toimivuus	
Resurssit järjestyvät pyydettyäessä			
Resursseja on riittävästi			
Ei ongelmia syventävän vaiheen ohjauksessa	Vähäiset ongelmatilanteet		
Vähän ongelmatilanteita			
Ei juuri kokemuksia ongelmatilanteista			

Analyysitaulukko Liite 6. Analyysitaulukko: Opiskelijaohjaajien näkemyksiä syventävän vaiheen opiskelijaohjauksen kehittämisestä

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Pääloukka
Pedagogisen koulutuksen saaminen ohjauksesta	Koulutuksen saaminen ohjauksesta	Valmiuksien saaminen opiskelijaohjaukseen	Näkemykset keinoista opiskelijaohjauksen kehittämiseen
Koulutus syventävän vaiheen opiskelijaohjauksesta			
Koulutus opiskelijaohjaustaitojen kehittämiseksi			
Oikeanlaisen koulutuksen puute			
Ohjaajien perehdyttäminen perustason ja syventävän vaiheen eroihin	Perehdyttäminen opiskelijaohjaukseen		
Ohjaajien valmistaminen tehtävään			
Ohjaajien perehdyttäminen syventävän vaiheen merkityksestä ammattiin kasvussa			
Ajan tasalla pysyminen tärkeää	Tiedon päivittäminen		
Jatkuva kehitys muuttuvassa ympäristössä			
Sairaanhoitajakoulutuksen muutoksista tiedottaminen			
Oman ohjauksen kehittäminen järjestelmällisemmäksi	Oman ohjaustyylin kehittäminen		
Vastavuoroisen palautteen hyödyntäminen oman ohjauksen kehittämisessä			
Oman ohjaustyylin kehittäminen vaativammaksi			
Hoitajien erilaisten perspektiivien hyödyntäminen oppimisessa	Työyhteisön hyödyntäminen		
Opiskelijaohjaajien keskinäinen ajatusten vaihto ohjaamisesta			
Kollegoiden ohjaustaitojen hyödyntäminen			
Harjoittelujakson pidentäminen	Opintojakson ongelmien tunnistaminen	Ongelmanratkaisu	
Lyhyet harjoittelujaksot haasteena ohjaukselle			
Ei tarpeeksi yksilöllinen ja vaativa opintojakso syventävän vaiheen opiskelijoille.			
Havainnollistava työväline laadukkaaseen ohjaamiseen	Konkreettiset keinot		
Läheisempi yhteistyö ammattikorkeakouluihin			
Ajan saaminen pelkkään ohjaukseen			